

Innhold

Forord	5
Innledning	6
Fakta om innvandrerbefolkningen i Kristiansand	9

Forord

Integrering skjer lokalt. Kvaliteten på arbeidet er avhengig av kunnskap om lokale forhold. IMDi har gitt SSB i oppdrag å samle fakta om innvandrerbefolkningen i de 12 kommunene i landet og de 5 bydelene i Oslo som har høyest andel personer med innvandrerbakgrunn i befolkningen.

Faktaheftene inneholder data om blant annet: demografi (opplysninger om befolkningen), barnehagedekning, kontantstøtte, utdanning, arbeid, og økonomiske levekår.

Dataene fra SSB bør ses i sammenheng med egen statistikk utarbeidet av kommunen, statlige etater eller private aktører for å få et best mulig helhetsbilde av situasjonen lokalt.

Målet er at den samlede kunnskapen kan gi grunnlag for en faktabasert situasjonsanalyse og målrettede tiltak tilpasset forholdene lokalt.

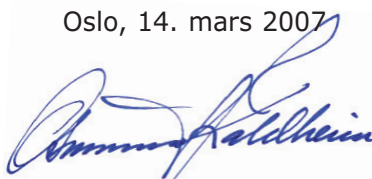
Sammenlignende data mellom kommuner er tatt med for å kunne relatere egen situasjon til andres. Det gir også mulighet for å hente erfaringer fra andre kommuner/bydeler.

Takk til SSB ved alle som har bidratt til rapportene i Avdelingen for personstatistikk. En spesiell takk til Vebjørn Aalandslid som har vært redaktør for arbeidet.

Vi håper faktaheftet vil inspirere og bidra til kunnskapsbasert forbedringsarbeid for alle med innvandrerbakgrunn.

God lesning!

Oslo, 14. mars 2007

Osmund Kaldheim
Direktør

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Innledning

Statistisk sentralbyrå (SSB) har på oppdrag fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) utarbeidet statistisk nøkkelinformasjon om innvandrerbefolkningen og integrering i de 12 kommunene med størst ikke-vestlig innvandrerbefolkning, samt for 5 bydeler i Oslo.

I denne innledningen gir vi en kort oversikt over sammensettingen av innvandrerbefolkningen i Norge og sammenlikner de 12 kommunene med hverandre blant annet når det gjelder innvandrerbefolkningenes sammensetting, inntekter, sosialhjelpsbruk og sysselsetting.

Noen fakta om innvandrerbefolkningen i Norge

Først presenterer vi noen korte fakta om innvandrerbefolkningen i Norge, som et bakteppe for informasjonen om den enkelte kommune.

- Ved inngangen til 2006 var det 387 000 personer med innvandrerbakgrunn i Norge. Innvandrerbefolkningen utgjorde 8,3 prosent av hele befolkningen.
- Tre av fire personer med innvandrerbakgrunn hadde bakgrunn fra et ikke-vestlig land. Den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen utgjorde 6,1 prosent av befolkningen.
- 36 prosent av den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen bor i Oslo. Inkluderer Akershus bor 46 prosent i denne regionen.
- Personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre talte 68 200 personer, og stod for 1,5 prosent av folkemengden.
- Ni av ti av født i Norge med to utenlandsfødte foreldre hadde foreldre fra ikke-vestlige land.
- Ved inngangen til 2006 bodde det om lag 117 000 personer med flyktningsbakgrunn i Norge. Dette tilsvarte 2,5 prosent av den totale folkemengden.
- Fra 1.1.2001 til 1.1.2006 økte innvandrerbefolkningen med 89 000 personer. Økningen for hele befolkningen i Norge var i samme periode på 137 000.
- For perioden 2001-2005 hadde innvandrerbefolkningen et fødselsoverskudd på 18 000 og et innvandringsoverskudd på 71 000.

Ut fra hva som er faglig og politisk mest relevant er fokus i denne publikasjonen på innvandrere fra ikke-vestlige land. I alt er det 172 000 ikke-vestlige innvandrere i de 12 kommunene, eller vel 60 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere i Norge. Det bor 102 000 ikke-vestlige innvandrere bare i Oslo alene. Selv om Oslos antall innvandrere er stort, er det rimelig å minne om at det faktisk bor flere ikke-vestlige innvandrere utenfor de 12 største kommunene enn det bor i Oslo. Tiltak for ikke-vestlige innvandrere i Norge bommer altså på en svært stor gruppe dersom de utelukkende har et Oslo- eller et storby-fokus.

I Oslo og omegnskommunene utgjør etterkommerne nesten 30 prosent av den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen, mens de på landsbasis utgjør 22 prosent. Oslo (og Drammen) har derfor også større andel barn i sin innvandrerbefolkning enn andre kommuner.

Ikke-vestlige innvandrere trenger ofte ekstra oppfølging den første tiden i Norge, blant annet når det gjelder kvalifisering og norskopplæring. I Trondheim har hele 47 prosent kortere botid enn 6

år, mens andelen i Bergen, Bærum og Fredrikstad er nær 40 prosent. Den klart laveste andelen nyankomne (under 30 prosent) er det i Lørenskog og Oslo. Flyktninger synes ofte å ha en vanskeligere vei inn i det norske arbeidsmarkedet enn andre ikke-vestlige innvandrere. Kristiansand, Skien og Fredrikstad har vel 70 prosent flyktninger blant sine ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrere, mens Oslo og Drammen har under 50 prosent.

Den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen i Norge er seksdoblet de siste 20 årene, fra knapt 50 000 til 285 000. I prosent av folketallet er veksten fra 1,2 til 6,1. I 1986 var innvandrerandelen i Oslo 4,5 ganger høyere enn i landet under ett mens den i 2006 var 3 ganger så høy.

Samlet har Norge hatt en befolkningsvekst på 223 000 de siste 9 årene, av denne veksten kom 142 000 i innvandrerbefolkningen og 81 000 i den del av befolkningen som ikke har noen innvandrerbakgrunn. Det meste av veksten skyldes direkte innvandringsoverskuddet, men 30 000 av tilveksten skyldes at antallet etterkommere har økt.

Noen sider ved innvandrerne levekår er viktigere enn andre som grunnlag for inkludering og integrering. I samfunn som det norske er utdanning på mange måter billetten til å komme inn på arbeidsmarkedet. Arbeid er viktig for selvforsørgelse, og dermed for egne og andres oppfatning av en selv som bidragsyter til samfunnet. For dem som ikke lykkes i arbeidsmarkedet, er det et sikkerhetsnett for å fange dem opp, som uføretrygding (oftest permanent), eller sosialhjelp (som midlertidig hjelp).

Innvandrere og utdanning

Sammenlignet med hele befolkningen, er det færre barn som tilhører minoritetene som går i barnehage, og det er flere som har kontantstøtte. Det obligatoriske skoleverket dekker alle bosatte, og i videregående utdanning (alder 16-18 år) er det heller ikke så store forskjeller mellom etterkommere og gjennomsnittet. Førstegenerasjonsinnvandrere kommer ofte uten særlig utdanning, og mange i denne alderen er fortsatt opptatt med grunnskoleutdanning.

Høyere utdanning skjer mest typisk i alderen 19-24 år, men også her vil det særlig blant nyankomne innvandrere være mange som er under utdanning på et lavere nivå. Blant etterkommerne er flere i denne gruppen under høyere utdanning enn gjennomsnittet for hele landet, og deltakelsen er mye høyere enn for befolkningen ellers i de fleste av våre 12 kommuner. Førstegenerasjons innvandrere i våre 12 kommuner ligger akkurat på landsgjennomsnittet for denne gruppen, men det er store forskjeller mellom kommunene. I begge grupper er det, som vanlig i Norge, langt flere kvinner enn menn i høyere utdanning.

Innvandrerens arbeid, inntekt og bruk av sosialhjelp

Det er stor forskjell i sysselsettingsprosent mellom innvandrere og gjennomsnittet i Norge. For de fleste kommuner er det for få etterkommere til å kunne gi gode tall for deres sysselsetting, men på landsplan ligger de nokså nær gjennomsnittet av befolkningen. Forskjellen i sysselsettingsprosent mellom menn og kvinner blant innvandrerne er relativt stor i alle kommunene, og gjennomgående større enn den er blant alle i Norge. Høyest sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere finner vi i Lørenskog og Bærum, lavest i Skien og Fredrikstad.

Den enkeltes inntekt er ofte et resultat av tilknytning til arbeidsmarkedet, og fattigdom er

i Norge nært forbundet med manglende yrkesdeltaking, for innvandrere som for andre. Inntekt er viktig som grunnlag for å kunne velge seg det liv en ønsker. Men i forhold til integrering og aksept i samfunnet er det heller ikke uten betydning hvor denne inntekten kommer fra. De viktigste inntektspostene i tillegg til yrkesinntekt er overføringer, og for befolkningen under ett også kapitalinntekt. Størst andel utgjør yrkesinntekten av den samlede inntekten i Bærum og Stavanger med nesten 80 prosent. Lavest er den i Fredrikstad med bare så vidt 60 prosent. De kommunene med lavest andel yrkesinntekt er i hovedsak kommuner med mange flyktninger, og mange nyankomne.

For den enkelte kommune er det viktig at innvandrerne får mulighet til å forsørge seg med eget arbeid, og ikke blir avhengig av sosialhjelp. Av alle i Norge mottok 1,5 prosent sosialhjelp i mer enn 6 måneder i 2005. Blant innvandrerne er andelen seks ganger så stor, og den varierer blant våre kommuner fra vel 6 prosent i Sandnes til vel 13 prosent i Fredrikstad og Skien.

Det er store forskjeller mellom innvandrerne fra de ulike land og verdensdeler. Dette er grunnleggende forhold som i liten grad vil kunne påvirkes av hvilke kommune i Norge de bor i. Derfor er mye av de store forskjellene vi kommer til å se mellom kommuner og bydeler heller et resultat av hvor de ulike innvandrergруппene bor enn av den enkelte kommunens arbeid med integrering. Som en del av disse forskjellene er også variasjonen i botid viktig.

Fakta om innvandrerbefolkningen i Kristiansand

1. Innledning

Statistikk om innvandrere kan gi oss et bilde av om innvandrere skiller seg ut fra resten av befolkningen på viktige samfunnsområder. Innvandrere fra ulike deler av verden har levekår som varierer mellom de ulike gruppene, men mange gruppers levekår er mye dårligere enn for gjennomsnittet i Norge. Statistikk om innvandrere sammenlignet med hele befolkningen, kan således gi oss en pekepinn på innvandreres situasjon i det norske samfunnet, og hvorvidt situasjonen endrer seg over tid (Østby 2004b).

Vi vil i dette faktaarket beskrive innvandrerbefolkningen i Kristiansand. Etter å ha beskrevet demografien til innvandrerbefolkningen i kommunen, vil vi gå videre med å se på levekårsindikatorer som utdanning, sysselsetting, arbeidsledighet og inntekt. I tillegg vil vi se på forbruk av trygd og sosialhjelp. Landbakgrunn og oppholdsgrunn kan bidra til å forklare forskjeller i levekår, sammen med andre variabler som kjønn, alder og utdanning. I levekårsdelen av arket vil vi i mindre grad skille mellom ulike landgrupper (men vi vil beskrive disse grundig i demografidelen) og vi vil ha et hovedfokus på den del av innvandrerbefolkningen som har ikke-vestlig bakgrunn.

Vi vil allerede her peke på at sammensetningen av innvandrerbefolkningen i en stor grad kan forklare ulikheter i levekår mellom ulike kommuner. I mange tilfeller er det ikke mulig å fordele innvandrerbefolkningen inn i førstegenerasjonsinnvandrere og etterkommere, ettersom etterkommerne fremdeles er for få til at vi kan se spesielt på dem.

Fokuset vil være på ikke-vestlige innvandrere, disse vil sammenlignes med alle bosatte i kommunen, og med ikke-vestlige innvandrere i landet som helhet.

2. Demografi

- Hver tiende innbygger i Kristiansand har innvandrerbakgrunn (10,4 prosent av befolkningen)
- Størsteparten av disse (8,2 prosent) har ikke-vestlig bakgrunn
- 4,7 prosent av innbyggerne i Kristiansand har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 5,1 prosent av innbyggerne i Kristiansand er utenlandske statsborgere (mot 4,8 prosent på landsbasis)
- En tredjedel av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand har bodd i Norge i mindre enn 6 år.

Innvandrerbefolkningen er her definert som personer som enten selv har innvandret til Norge og som ikke har norsk bakgrunn (også omtalt som førstegenerasjonsinnvandrere), eller som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og som har fire utenlandsfødte besteforeldre (også omtalt som etterkommere). I dette faktaarket brukes ordet innvandrere om de som inngår i innvandrerbefolkningen.

Ved inngangen til 2006 talte Norges befolkning 4,6 millioner personer. Innvandrerbefolkningen utgjorde 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

10,4 prosent av innbyggerne i Kristiansand har innvandrerbakgrunn, en innvandrerandel som ligger litt over landsgjennomsnittet. Målt i absolutte tall er kommunen den syvende største innvandrerkommunen i Norge.

2,1 prosent av innvandrerbefolkningen i Norge var bosatt i Kristiansand ved inngangen til 2006. Av de 76 900 personene som var bosatt Kristiansand 1. januar 2006, var 8 020 del av innvandrerbefolkningen. 78,5 prosent av Kristiansand innvandrerbefolkning hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land.

Innvandrerens landbakgrunn er definert som enten eget fødeland for førstegenerasjonsinnvandrere eller foreldrenes fødeland for etterkommere. Har foreldrene ulikt fødeland blir morens prioritert.

I statistikken skilles det ofte mellom ikke-vestlige og vestlige land. **Vestlige land** omfatter Vest-Europa, USA, Canada og Oseania. **Ikke-vestlige land** omfatter følgende geografiske områder: Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa. **Øst-Europa** omfatter følgende land: Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Estland, Hviterussland, Kroatia, Latvia, Litauen, Makedonia, Moldova, Polen, Romania, Russland, Serbia og Montenegro, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia, Ukraina og Ungarn

Tabell 2.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Kristiansand

	Hele landet	Prosent av folketallet i hele landet	Befolkningen i Kristiansand	Prosent av folketallet i Kristiansand	Prosent som bor i Kristiansand per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	76 917	100,0	1,7
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	8 016	10,4	2,1
Av dette					
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	1 721	2,2	1,7
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	6 295	8,2	2,2

Kilde: Befolkningsstatistikk

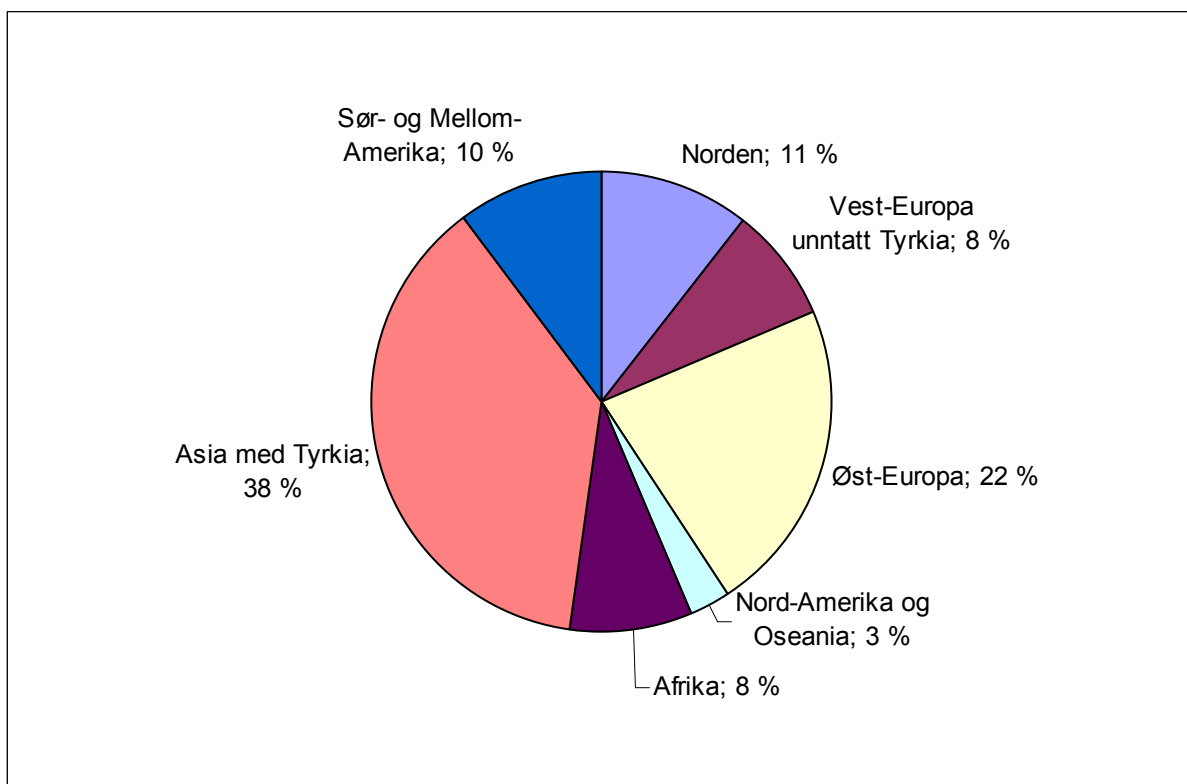
Bakgrunn fra 131 ulike land

Innvandrerbefolkningen i Kristiansand har bakgrunn fra 131 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse i Vietnam med rundt 870 personer, eller 10,9 prosent av alle innvandrerne i kommunen. Personer med bakgrunn fra Chile (640), Serbia og Montenegro (550), Danmark (500), Irak (470) og Bosnia-Hercegovina (460) følger på de neste plassene, og utgjør de seks gruppene som har flere enn 300 personer hver.

Som tabell 2.1 viser, hadde Kristiansand 1,7 prosent av landets befolkning per 1. januar 2006. 2,1 prosent av landets innvandrerbefolkning bodde i kommunen, med andre ord er innvandrerbefolkningen noe overrepresentert i Kristiansand kommune (10,4 prosent av folketallet mot 8,3 prosent). Av alle med ikke-vestlig bakgrunn, bodde 1,7 prosent i Kristiansand, mens andelen for personer med vestlig bakgrunn lå på 2,2 prosent. Som tabellen viser, er de med ikke-vestlig bakgrunn noe overrepresentert i Kristiansand sammenlignet med landet som et hele (8,1 mot 6,1 prosent), mens de med vestlig bakgrunn er representert i kommunen i nøyaktig samme grad som i landet som et hele (2,2 prosent).

Figur 2.1 viser landbakgrunn fordelt på verdensdeler. 40,7 prosent av alle personer som inngår i innvandrerbefolkningen har europeisk bakgrunn, mens 37,5 prosent har asiatisk bakgrunn (medregnet Tyrkia). 8,5 prosent av innvandrerbefolkningen i Kristiansand har afrikansk landbakgrunn, og 13,2 prosent har bakgrunn fra Amerika eller Oseania. I absolutte tall har 840 innvandrere sin opprinnelse fra andre nordiske land, 2 430 fra andre europeiske land, 680 fra Afrika, 3 010 fra Asia (inklusive Tyrkia), 230 fra Nord-Amerika og Oseania og 820 fra Mellom- og Sør-Amerika.

Figur 2.1: Innvandrerbefolkningen i Kristiansand fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006

Kilde: Befolkningsstatistikk

Relativt mange med chilensk bakgrunn i Kristiansand

Tabell 2.2 viser at 9 prosent av alle med chilensk bakgrunn som bodde i Norge per 1. januar 2006, var bosatt i Kristiansand. Av gruppene med over 100 bosatte hadde slik sett personer med bakgrunn fra Chile den høyeste konsentrasjonen i Kristiansand, fulgt av personer med bakgrunn fra Libanon med 6,4 prosent og Vietnam med 4,8 prosent. Tallet for *alle* i innvandrerbefolkningen ligger på 2,1 prosent.

I gruppen for ikke-vestlige innvandrere med over 100 innbyggere i Kristiansand, var konsentrasjonen *lavest* særlig for personer med bakgrunn fra Pakistan (0,8 prosent), Somalia (1,1 prosent), og deretter for personer fra Tyrkia og Polen (henholdsvis 1,2 og 1,3 prosent).

Tabell 2.2. Innvandrerbefolkningen i Kristiansand og hele landet, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Kristiansand. 01.01.2006

Landbakgrunn	Innvandrerbefolkningen i Kristiansand	Andel av innvandrerbefolkningen i Kristiansand	Andel første generasjonsinnvandrere i prosent	Andel etterkommere i prosent	Innvandrerbefolkningen i hele landet	Andel bosatt i Kristiansand
I alt	8 016	100 %	83 %	17 %	386 699	2,1 %
Vietnam	873	11 %	64 %	36 %	18 333	4,8 %
Chile	635	8 %	77 %	23 %	7 084	9,0 %
Serbia og Montenegro	550	7 %	79 %	21 %	12 905	4,3 %
Danmark	499	6 %	91 %	9 %	19 179	2,6 %
Irak	467	6 %	85 %	15 %	20 076	2,3 %
Bosnia-Hercegovina	455	6 %	87 %	13 %	14 822	3,1 %
Iran	272	3 %	86 %	14 %	14 362	1,9 %
Russland	261	3 %	97 %	3 %	10 351	2,5 %
Pakistan	235	3 %	55 %	45 %	27 675	0,8 %
Tyskland	233	3 %	93 %	7 %	12 900	1,8 %
Storbritannia	210	3 %	96 %	4 %	11 031	1,9 %
Sverige	208	3 %	98 %	2 %	23 489	0,9 %
USA	207	3 %	95 %	5 %	6 884	3,0 %
Somalia	199	2 %	77 %	23 %	18 015	1,1 %
Tyrkia	168	2 %	72 %	28 %	14 084	1,2 %
Polen	155	2 %	88 %	12 %	11 864	1,3 %
Libanon	129	2 %	70 %	30 %	2 024	6,4 %
Afghanistan	122	2 %	91 %	9 %	6 539	1,9 %
Kroatia	117	1 %	91 %	9 %	3 015	3,9 %
Thailand	113	1 %	95 %	5 %	7 788	1,5 %
Andre land	1 908	24 %	86 %	14 %	124 279	1,5 %

Kilde: Befolkningsstatistikk

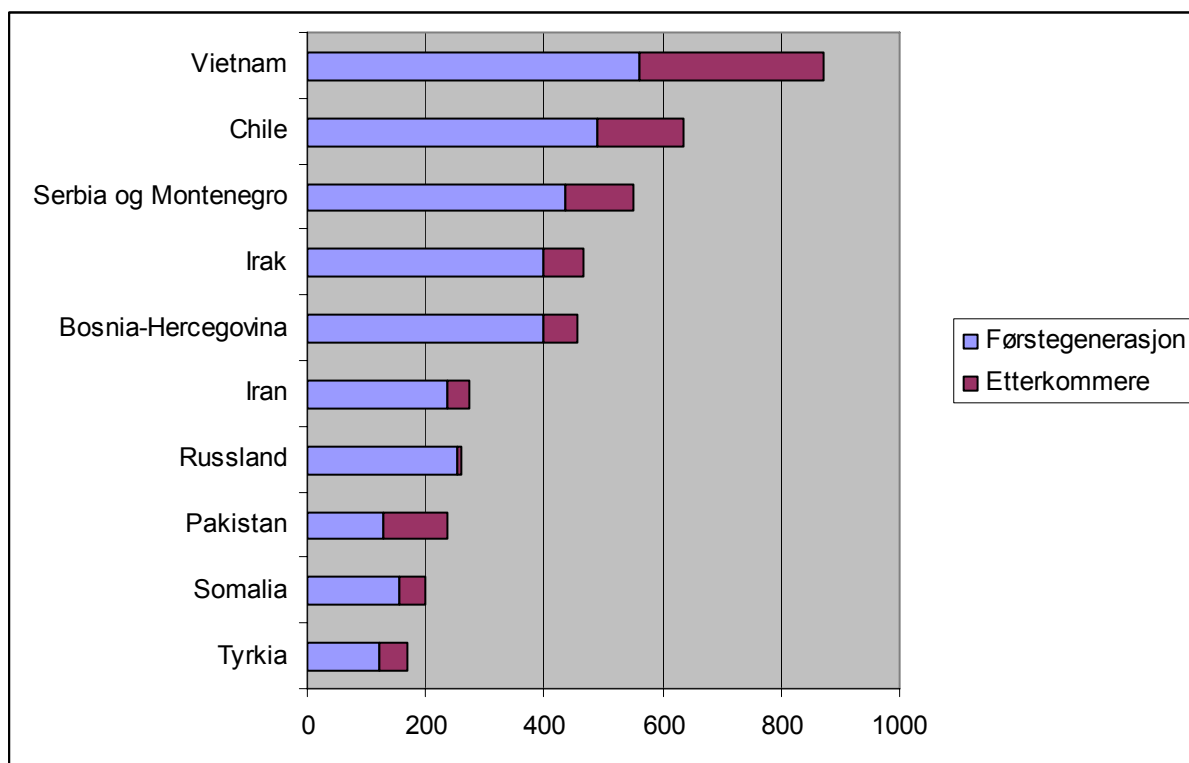
Flest etterkommere fra Pakistan og Vietnam

Innvandrerbefolkningen i Kristiansand består i overveiende grad av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), (83 prosent, samme andel som gjennomsnittet for Norge). Noen landgrupper har en høyere andel etterkommere.

Pakistanerne og vietnameserne er de gruppene i Kristiansand som skiller seg ut som de som har flest etterkommere relativt sett. For vietnamesere er tallet 310 (36 prosent), for pakistanere 100 (45 prosent).

Lavest er andelen etterkommere blant personer med landbakgrunn fra Sverige, Russland, Storbritannia og USA, med mellom 2 og 5 prosent, samt Thailand med også 5 prosent. En forklaring på dette er at mange innvandrere fra disse landene, når de får barn, så får de barn med personer uten innvandrerbakgrunn, slik at barna deres ikke inngår i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også svært mye for andel etterkommere i den enkelte gruppe. I grupper der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvandrerne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

Figur 2.2. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Kristiansand, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006

Kilde: Befolkningsstatistikk

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand

Tabell 2.3 viser at blant gruppene med over 100 innbyggere i Kristiansand, var det særlig førstegenerasjonsinnvandrere med bakgrunn fra Danmark, USA og Storbritannia, og deretter tyske, pakistanske og svenske førstegenerasjonsinnvandrere som hadde den største andelen av personer med en botid i Norge på mer enn 25 år. Drøye 55 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere fra Danmark og USA bosatt i Kristiansand hadde en botid i Norge på over 25 år (per 1. januar 2006), halvparten av alle fra Storbritannia og rundt hver tredje fra Tyskland, Pakistan og Sverige. Blant de danske og britiske førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand hadde henholdsvis 21 og 19 prosent en botid i landet på mindre enn 11 år, en noe lavere andel enn hos personer fra USA (28,5 prosent), og vesentlig lavere enn for tyskere og svensker, der nesten halvparten hadde så kort botid.

En forklaring på dette er at mange vesteuropeere og skandinaver reiser hjem i større grad etter kortere opphold i Norge, enn personer som kommer hit fra fjernere strøk. Inn- og utvandringen fra europeiske land er relativ høy og fører til en utskifting av personer fra disse landene. Mange vest- og nordeuropeere, som svensker og tyskere, og dessuten personer fra USA, har både en relativ høy andel med lang botid og en relativ høy andel med kort botid i Norge, mens andelen personer med botid mellom 11 og 25 år er mindre.

Botiden for førstegenerasjonsinnvandrere varierer sterkt etter hvor i verden de kommer fra. 90 prosent av afghanske førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand og 86 av alle russiske hadde bodd i Norge i under 6 år. 97 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrerne med bakgrunn i Russland har bodd i

Norge i under 11 år, og 90 prosent av irakerne, mens bare 12 prosent av chilenerne og 15 prosent av vietnameserne hadde tilsvarende kort botid.

Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige. Av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand har 45 prosent en botid på 26 år eller lengre – mot bare 5 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere.

Tabell 2.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Kristiansand, etter botid i Norge. Prosent

Landbakgrunn	I alt pr. 1.1.2006	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
I alt	6 629	100,0	15,0	6,1	16,6	16,5	15,5	30,3
Vietnam	561	100,0	2,7	31,2	26,0	25,1	7,1	7,8
Chile	491	100,0	2,2	3,5	72,5	9,8	5,3	6,7
Danmark	453	100,0	55,6	6,4	8,8	7,9	7,1	14,1
Serbia og Montenegro	436	100,0	2,3	0,2	8,0	31,9	31,9	25,7
Irak	398	100,0	-	-	2,0	7,5	31,9	58,5
Bosnia-Hercegovina	397	100,0	0,8	-	2,0	69,5	21,4	6,3
Russland	253	100,0	0,8	-	-	2,4	10,7	86,2
Iran	235	100,0	-	0,9	27,2	22,6	26,4	23,0
Tyskland	216	100,0	34,3	5,6	5,1	6,0	17,1	31,9
Sverige	204	100,0	30,4	5,4	7,8	9,8	22,5	24,0
Storbritannia	201	100,0	49,8	14,9	5,0	11,4	8,5	10,4
USA	196	100,0	55,1	3,1	6,6	6,6	6,6	21,9
Somalia	154	100,0	-	-	3,2	18,8	19,5	58,4
Polen	136	100,0	4,4	18,4	23,5	14,7	10,3	28,7
Pakistan	130	100,0	33,1	8,5	33,1	5,4	5,4	14,6
Tyrkia	121	100,0	19,0	1,7	19,8	14,9	22,3	22,3
Afghanistan	111	100,0	-	-	-	-	9,9	90,1
Thailand	107	100,0	0,9	0,9	13,1	18,7	15,9	50,5
Kroatia	106	100,0	0,9	-	0,9	18,9	56,6	22,6
Libanon	90	100,0	1,1	3,3	14,4	28,9	24,4	27,8
Andre land	1 633	100,0	17,1	4,8	15,9	9,7	11,6	40,8
I alt	6 629	100,0	15,0	6,1	16,6	16,5	15,5	30,3
Vestlige land	1 602	100,0	45,4	6,9	7,4	8,0	12,0	20,4
Ikke-vestlige land	5 027	100,0	5,3	5,8	19,5	19,3	16,7	33,5

Kilde: Befolkningsstatistikk

Høyest andel unge med bakgrunn fra Asia og Afrika

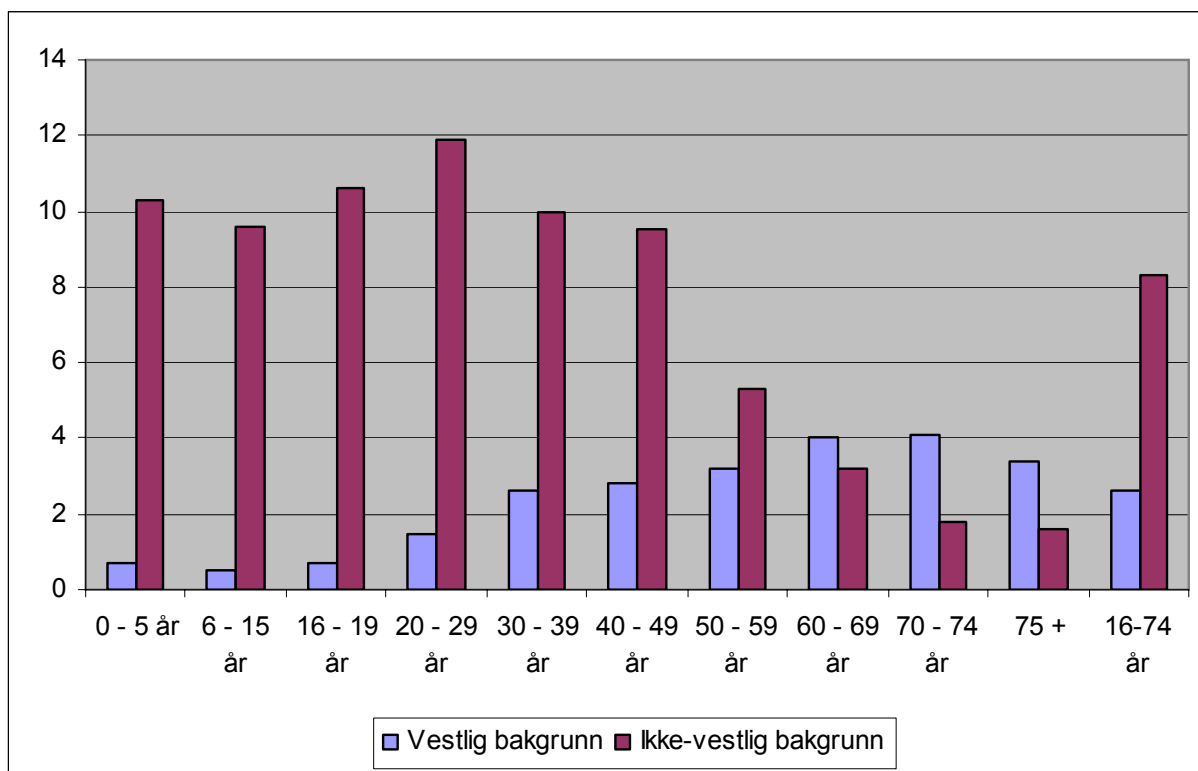
Det er flere unge i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen ellers og det er en betraktelig lavere andel eldre i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen for øvrig. På landsbasis er nær halvparten av alle innvandrere under 30 år. I befolkningen uten innvandrerbakgrunn er bare en drøy tredjedel under 30 år. Samme tendens gjelder også for de bosatte i Kristiansand, men ikke så uttalt. Innad i innvandrerbefolkningen finnes det en del forskjeller i alderssammensetning. På landsbasis har personer med bakgrunn fra Afrika høyest andel personer under 30 år, nær seks av ti befinner seg i denne aldersgruppen. Av dem som har afrikansk bakgrunn og er bosatt i Kristiansand, er andelen under 30 år på 57 prosent og dermed omtrent som i resten av landet. For asiatene er andelen 55 prosent.

Lavest andel unge av de større gruppene har personer med bakgrunn fra Nord-Amerika og fra Vest-Europa (utenom Norden). På landsnivå er andelen vesteuropeere under 30 år på 22 prosent, mens den i Kristiansand er enda lavere, 16 prosent. I landet som helhet er det personer med bakgrunn fra

Nord-Amerika og Oseania som har lavest andel unge under 30, med nær 19 prosent. Denne gruppen har en enda lavere andel unge i Kristiansand, 13 prosent.

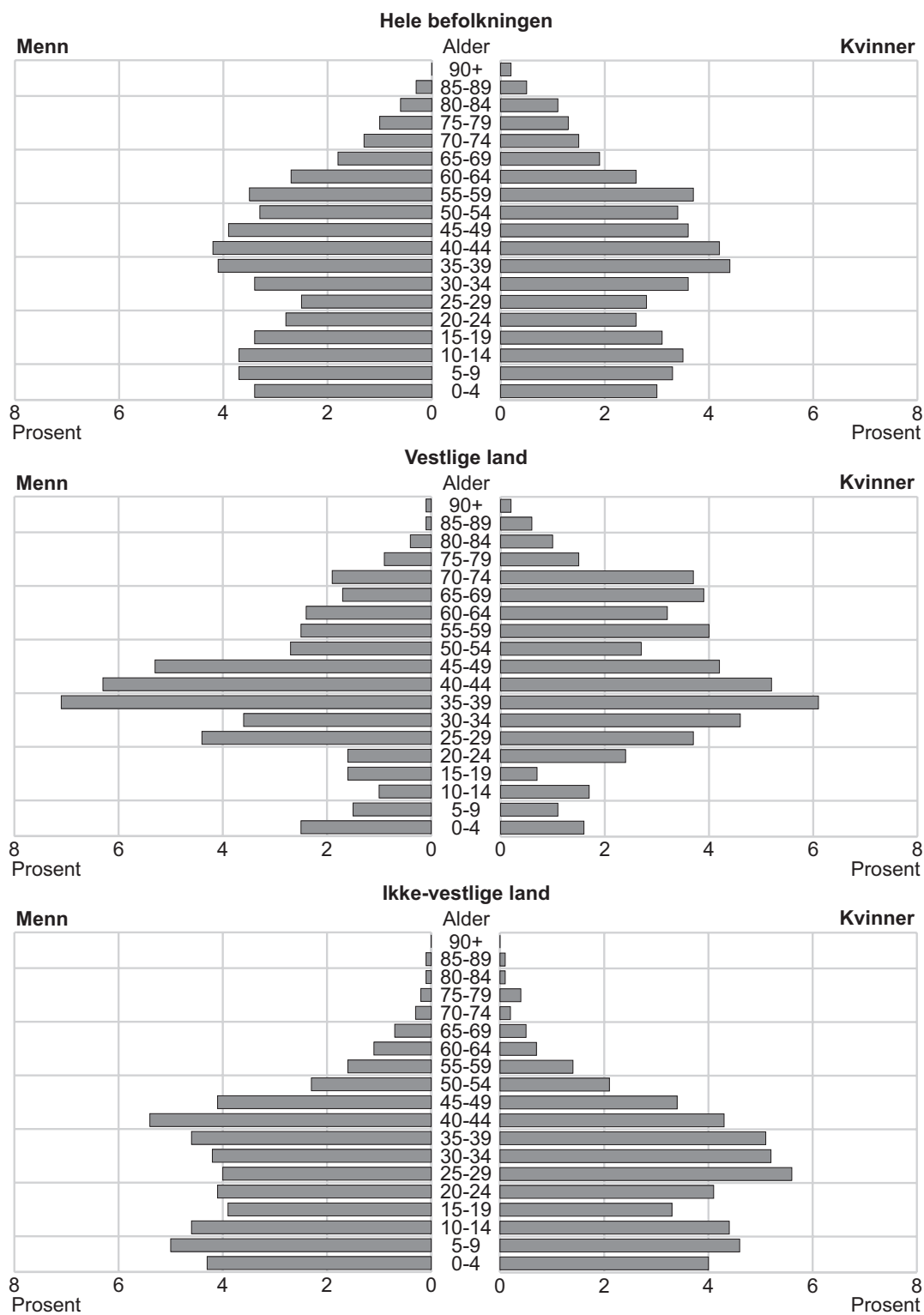
I figur 2.3 ser vi at andelen ikke-vestlige innvandrere er høyest i aldersgruppen 20-29 år, her har 12 prosent av befolkningen i Kristiansand ikke-vestlig bakgrunn, mot i overkant av 8 prosent i aldersgruppen 16-74 år.

Figur 2.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Kristiansand, per 1. januar 2006. Prosent.

Kilde: Befolkningsstatistikk

Figur 2.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Kristiansand og innvandrerbefolkningen i Kristiansand etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent.

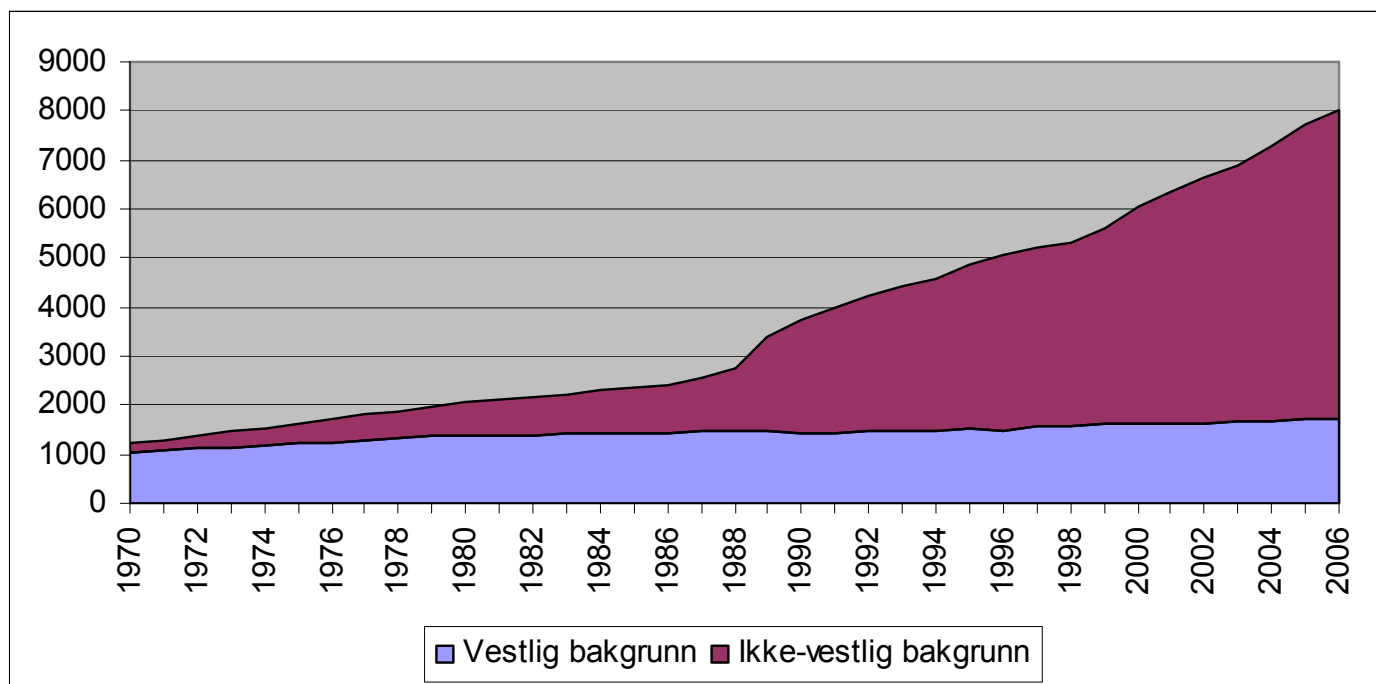

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Befolkningspyramidene viser at også i Kristiansand er andelen unge personer størst blant personer med ikke-vestlig bakgrunn. 8,5 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn er under 5 år, mens tilsvarende tall for personer med vestlig innvandrerbakgrunn er 2 prosent. Andelen som er 24 år og yngre er høyere for den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen (43 prosent) enn for befolkningen som helhet (33,6 prosent), og særlig høyere enn den vestlige innvandrerbefolkningen (10,4 prosent). Omvendt ser man at det er betydelig færre eldre personer blant de ikke-vestlige enn blant de andre gruppene. Andelen 60 år eller eldre er for ikke-vestlige innvandrere 5,4 prosent, mens den for hele befolkningen er på 18,6 prosent. For vestlige innvandrere er den imidlertid på 31,8 prosent. Denne tendensen gjelder ikke bare for Kristiansand kommune, men også for landet som helhet.

Sammenligner man de tre befolkningspyramidene for Kristiansand med samme grupper i hele landet, ser vi bare små forskjeller. For vestlige innvandrere er andelen eldre i Kristiansand større enn for landet som et hele (31,8 mot 21,9 prosent), mens omvendt andelen yngre i Kristiansand er mindre enn for landet (10,4 mot 14,2 prosent).

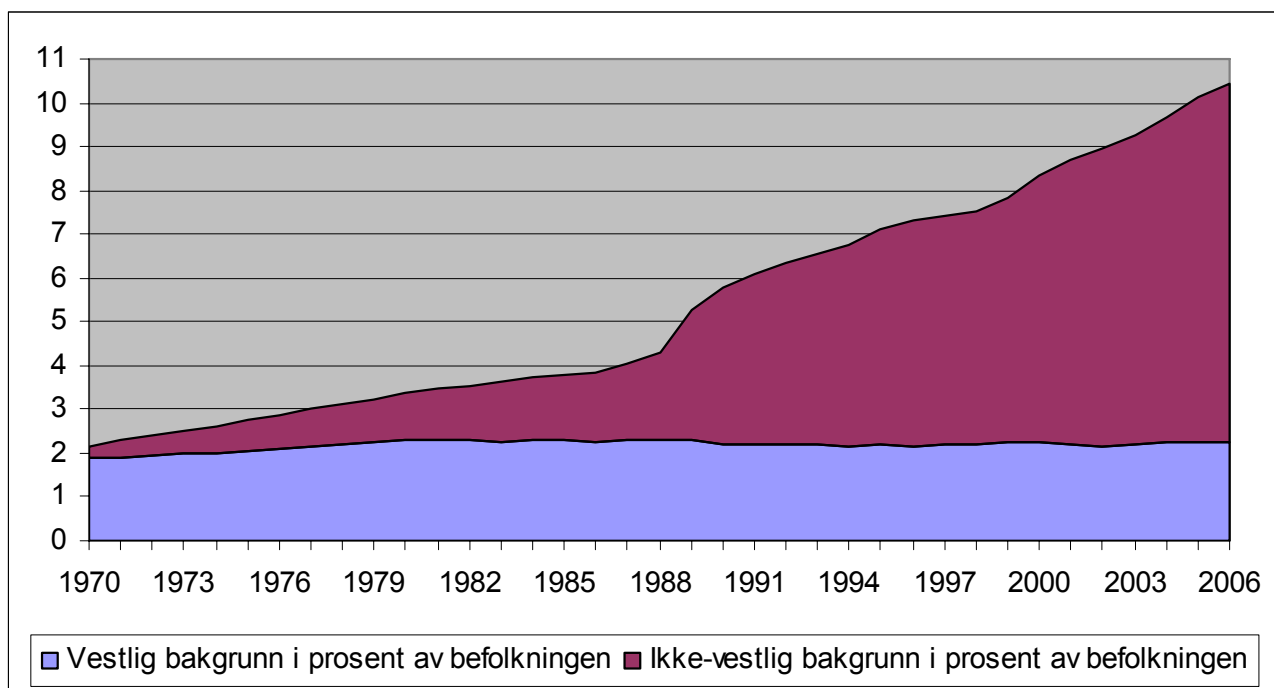
Figur 2.5. Innvandrerbefolkningen i Kristiansand med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006.

Kilde: Befolkningsstatistikk

Innvandrerbefolkningen i Kristiansand har forandret seg mye siden 1970. Antall vestlige innvandrere har økt fra 1 050 til 1 720 i perioden, mens antallet ikke-vestlige innvandrere har økt fra 160 til 6 300. I 1970 utgjorde personer med ikke-vestlig bakgrunn 13,5 prosent av alle innvandrere i Kristiansand, mens andelen ikke-vestlige innvandrere 1. januar 2006 lå på 78,5 prosent.

Figur 2.6. Innvandrerbefolkningen i Kristiansand med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Kristiansand. 1970-2006.

Kilde: Befolkningsstatistikk

Også i forhold til hele befolkningen i Kristiansand har andelen ikke-vestlige steget betydelig. I 1970 lå andelen ikke-vestlige innvandrere på 0,3 prosent av hele befolkningen, i januar 2006 utgjorde personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn 8,2 prosent av folkemengden i Kristiansand. Andelen med vestlig bakgrunn har vært stabil på rundt 2 prosent i hele perioden.

Størst andel kvinner blant personer med bakgrunn fra Thailand

Innvandrerbefolkningen i Kristiansand består av nesten like mange menn som kvinner (rundt 200 flere menn enn kvinner). Noen grupper i innvandrerbefolkningen har imidlertid en kjønnsmessig skjev fordeling. Blant innvandrergruppene som besto av over 100 personer, var det blant dem med bakgrunn fra Thailand 86 prosent kvinner. Ser vi på andre grupper, var det blant dem med bakgrunn fra Russland 61 prosent kvinner og blant personer fra USA 59 prosent. Fordelingen mellom kjønnene blant de øvrige større gruppene var jevnere.

Hver tyvende innbygger er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 5,1 prosent, eller 3 960 personer av alle bosatte i Kristiansand utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen litt lavere - 4,8 prosent.

Personer fra Danmark, Irak, USA, Russland, Sverige og Storbritannia utgjorde de største gruppene av utenlandske statsborgere i Kristiansand, med mellom 500 og 210 personer hver seg. Til sammen utgjorde disse seks gruppene 1 720 personer 43 prosent av alle utenlandske statsborgere. 114 statsborgerskap er representert i kommunen, 32 av dem med mellom 1 og 3 personer. Statsborgere fra Norden utgjorde til sammen litt over en femdel av alle utenlandske statsborgere i Kristiansand.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

55 prosent av innvandrerbefolkningen i Kristiansand var norske statsborgere per 1.januar 2006. Blant personer med vietnamesisk bakgrunn var hele 95 prosent norske statsborgere. Dermed var, akkurat som i landet som helhet, vietnamesere gruppen med høyest andel norske statsborgere blant innvandrergruppene med over 100 bosatte i Kristiansand. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra Vietnam kan delvis forklares med at de har en lang gjennomsnittlig botid i Norge.. Dessuten kan det spille en stor rolle at nesten alle vietnamesere som innvandret til Norge kom som flykninger.

Andelen norske statsborgere var også høy for personer med bakgrunn fra Pakistan (88 prosent). Personer fra Libanon, Chile, Tyrkia og Bosnia-Hercegovina hadde en prosentandel på mellom 80 og 75 prosent. Blant de mindre gruppene skiller personer fra Ungarn og Makedonia seg ut (90 og 89 prosent). Ingen av de 120 afghanerne i kommunen var norske statsborgere.

Av alle ikke-vestlige innvandrere var 63 prosent norske statsborgere. Andelen norske statsborgere var vesentlig lavere blant personer med vestlig bakgrunn (27 prosent).

Blant vestlige innvandrere i Kristiansand, var det personer med bakgrunn fra USA som hadde størst andel norske statsborgere (47 prosent), mens det for danskenes og svenskenes vedkommende var henholdsvis 26 og 20 prosent som hadde norsk statsborgerskap.

Personer med innvandrerbakgrunn hadde netto (innenlandsk) utflytting fra Kristiansand

Kristiansand hadde en nettoinnflytting i 2005 på 180. Personer med innvandrerbakgrunn hadde derimot en netto (innenlandsk) utflytting fra kommunen på 50 personer.. Bare seks av landets kommuner med flere enn 20 000 innbyggere, hadde relativt sett en større netto utflytting i 2005 av innvandrere enn Kristiansand hadde (0,7 promille av folketallet 1.1.2005). Den totale nettoinnflyttingen til Kristiansand var derimot i 2005 på 2,4 promille, og 26 av landets kommuner med flere enn 20 000 innbyggere, hadde en relativt sett mindre netto innflytting enn det, mens 18 hadde en større netto innflytting.

Flykninger¹

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktingbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006, 2,5 prosent av landets befolkning. 3,1 prosent av disse flyktingene var bosatt i Kristiansand. I absolutte

---

¹For flykninger har SSB kun tilbakegående tall til 1998 og for kommunene fra 2001. Se for øvrig: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktinger/>.

tall hadde 3 650 bosatte i Kristiansand flyktningbakgrunn, og de kom fra 75 forskjellige land. De fleste flyktninger hadde bakgrunn fra Vietnam (490), Chile (430), Irak (390), Serbia og Montenegro eller Bosnia-Hercegovina (380 hver seg). 57 prosent av alle flyktningene kom fra disse 5 landene.

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

Antall flyktninger økte i Norge fra 84 000 i 2001 til 117 200 personer i 2006, en økning på 39,5 prosent. I Kristiansand økte antall flyktninger med 28,5 prosent fra 2001 til 2006. Mens det 1. januar 2001 var rundt 2 840 flyktninger i kommunen, lå antall flyktninger per 1. januar 2006 på 3 650. Også andel flyktninger i forhold til folkemengden i Kristiansand har økt tilsvarende, i 2001 utgjorde flyktningene 3,9 prosent av alle bosatte i kommunen, i 2006 var andelen 4,7 prosent.

På landsbasis har andelen flyktninger økt fra 1,9 prosent av folkemengden i begynnelsen av 2001 til 2,5 prosent i begynnelsen av 2006. I 2001 lå med andre ord andelen flyktninger i Kristiansand på det dobbelte av andelen i landet som et hele, mens forskjellen mellom andelen flyktninger i Kristiansand og andelen i landet var noe mindre i 2006, selv om den fortsatt var nesten dobbelt så stor.

En analyse av sekundærflyttinger for flyktninger som ble bosatt i Norge i 2000 viste at 79 prosent av flyktningene som ble bosatt i Kristiansand som første bostedskommune, fortsatt bodde i kommunen etter fem år. Samtidig flyttet noen flyktninger som opprinnelig var bosatt i andre kommuner, til Kristiansand i løpet av femårsperioden 2000-2005.

I 2000 ble en kohort på 6 700 flyktninger bosatt i Norge. 160 av disse - 2,4 prosent av alle flyktningene - ble bosatt i Kristiansand. Per 1. januar 2005 hadde antall flyktninger i Kristiansand (fra denne kohorten) økt med 18 personer eller 11 prosent. Av 2000-kohorten som ble bosatt i Kristiansand bodde fortsatt 127 (eller 79 prosent av flyktningene i kohorten) i Kristiansand ved inngangen av 2005.

3. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående, deltakelse i videregående utdanning, og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning viser vi til Daugstad (2006) og for mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

I denne delen vil vi ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få i relevante aldre. I noen tilfeller er det heller ikke mulig å skille ut etterkommerne som egen gruppe. Når man tolker tall på deltakelse i utdanning, må man ha i mente at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, særlig flyktninger, kan befinne seg andre steder i utdanningsløpet enn befolkningen ellers i tilsvarende alder, ofte på grunn av manglende utdanning ved innvandring. I våre tall for deltakelse i videregående og høyere utdanning kan derfor en del av de som er i kategorien ”ikke i utdanning” befinne seg i grunnskolen. Hovedfunn i denne delen er:

I denne delen vil vi ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få i relevante aldre. Tall på fullføring av videregående utdanning og deltakelse i høyere utdanning kommer i den oppdaterte utgaven av dette faktaarket. For mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006). Hovedfunn i denne delen er:

- 53 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter² går i barnehage, mot 68 prosent av alle barn bosatt i Kristiansand (0-5 år). Dette er den høyeste andelen barn med minoritetsbakgrunn i barnehage av de kommunene vi har sett nærmere på i disse faktaarkene.
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 85 prosent kontantstøtte, mot 64 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Kristiansand.
- 88 prosent av alle elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som avsluttet grunnskolen våren 2006, gikk direkte over i videregående utdanning, mot 96 prosent av alle elever i kommunen.
- Ikke-vestlige etterkommere bosatt i Kristiansand deltar i omtrent samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i Kristiansand i alderen 16-18 år, mens ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse. Dette er som ellers i landet.
- Som i andre kommuner var det noe mindre vanlig å fullføre videregående innen fem år blant elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn enn det var blant alle elever og lærlinger i Kristiansand (60 prosent mot 74 prosent).
- Andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er registrert bosatt i Kristiansand og tar høyere utdanning er ett par prosentpoeng høyere for befolkningen i alt og for førstegenerasjonsinnvandrene sammenlignet med landsgjennomsnittet, mens etterkommerne i Kristiansand ligger likt.

---

² Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Her vises det til språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

Kristiansand – den kommunen hvor flest minoritetsbarn går i barnehage

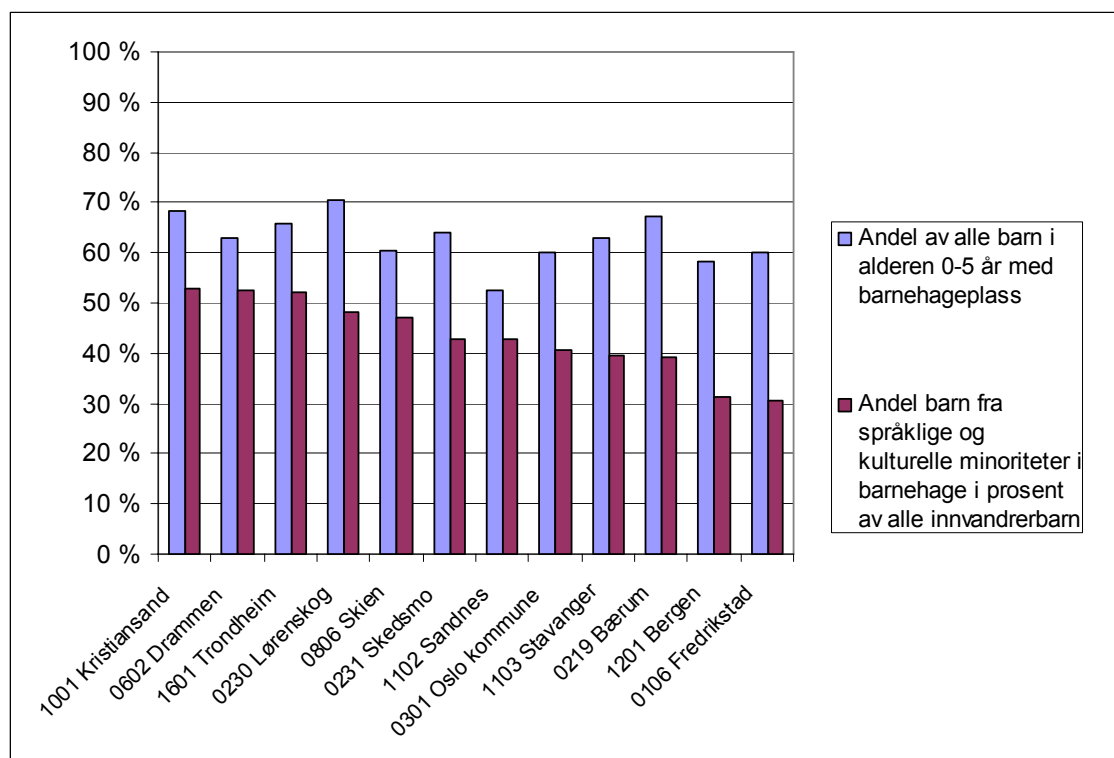
Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 53 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 68 prosent av alle bosatte i denne alderen i Kristiansand (se figur 3.1.). Dette er den høyeste andelen barn med minoritetsbakgrunn i barnehage av de kommunene vi har sett nærmere på i disse faktaarkene.

Av alle barn som har barnehageplass i Kristiansand utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 9 prosent.

Men mange kontantstøttebruker blant de minste barna

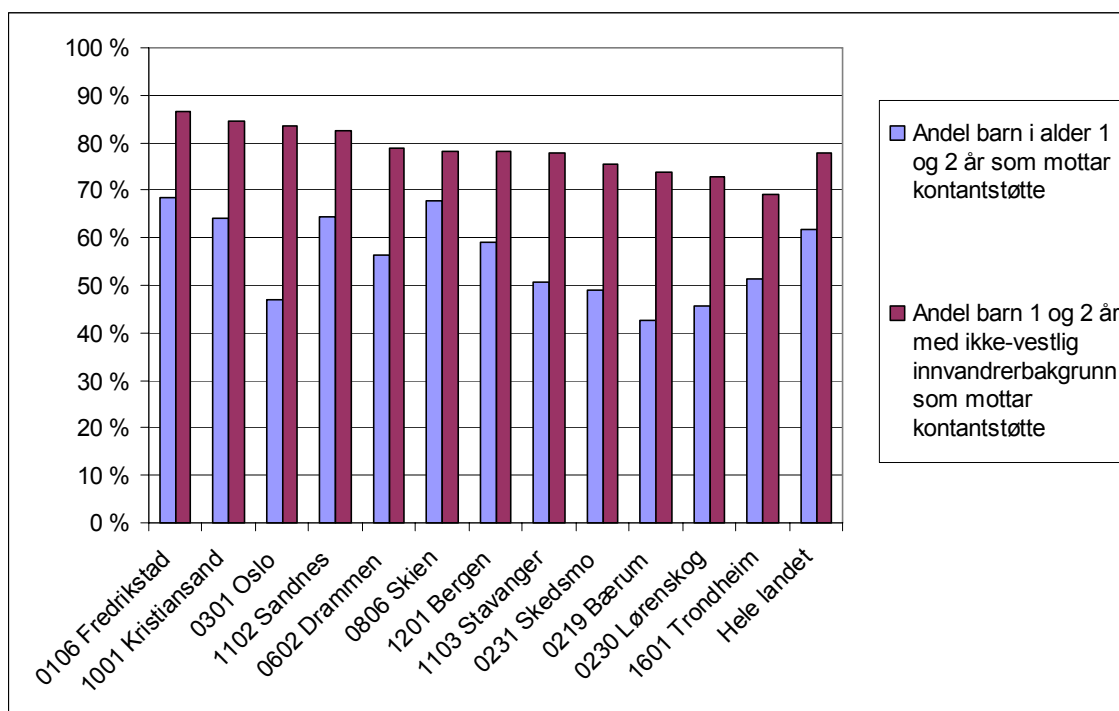
Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant alle barn i alderen 1 og 2 år i Kristiansand var det 64 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 85 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 3.2.). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 10 prosent av barna i denne aldersgruppen i Kristiansand hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Figur 3.1. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005

Kilde: SSB KOSTRA

Figur 3.2. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommune. Per 1. september 2004

Kilde: SSB KOSTRA

Overgang fra grunnskolen til videregående utdanning

Av de 120 elevene med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som gikk ut av 9. klasse våren 2005, befant 105 personer seg i videregående utdanning høsten samme år. De øvrige var ikke under utdanning. Det vil si at 88 prosent gikk over i videregående utdanning, mot 90 prosent av ikke-vestlige elever på landsbasis. Blant alle elever bosatt i Kristiansand, gikk 96 prosent over i videregående utdanning, som på landsbasis. Merk imidlertid at det var en relativt liten gruppe ikke-vestlige elever i Kristiansand som avsluttet grunnskolen denne våren. For små grupper vil små endringer i tallene vil gi store utslag i prosentandelene.

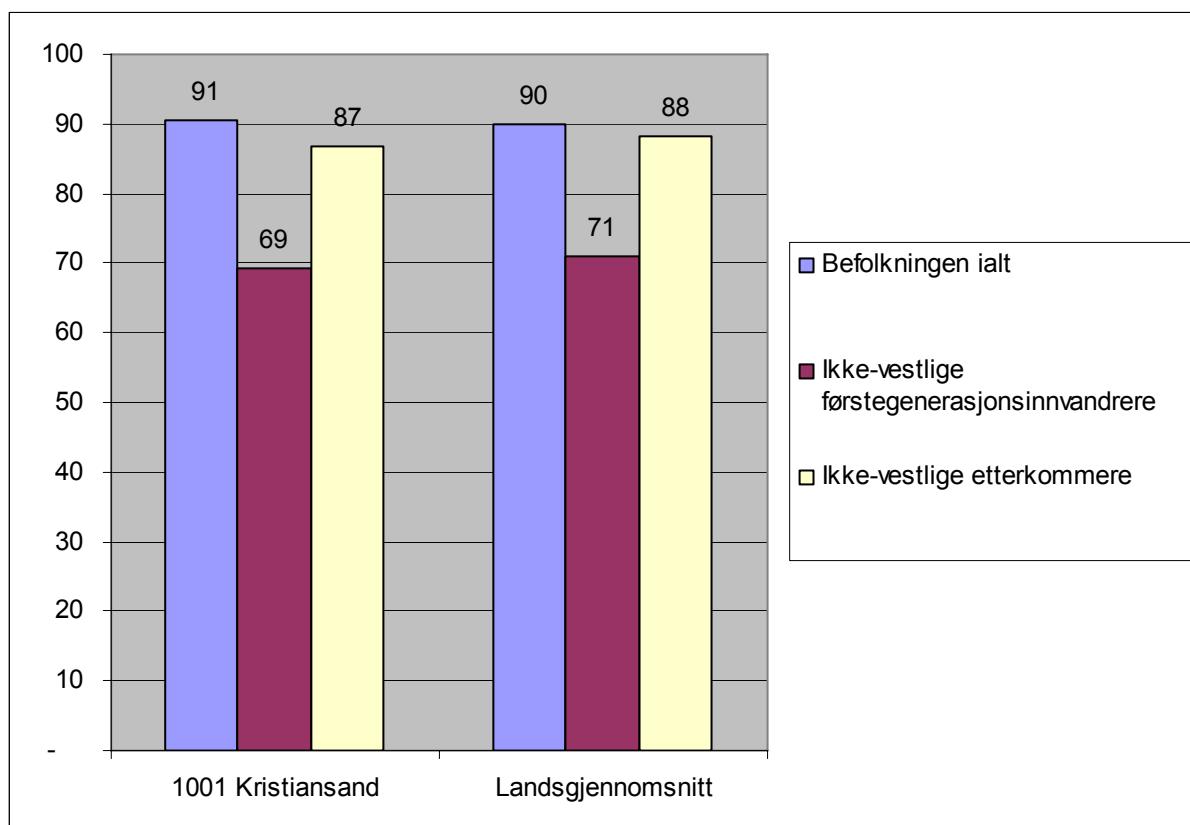
Nesten like høy deltagelse i videregående utdanning blant etterkommerne

Som figur 3.4. viser, deltar ikke-vestlige etterkommere bosatt i Kristiansand i nesten samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i kommunen i alderen 16-18 år (i 2005). Mens 91 prosent av alle mellom 16-18 år i Kristiansand deltar i videregående utdanning, deltar 87 prosent av de 83 ikke-vestlige etterkommere. Deltakelsen blant ikke-vestlige etterkommere er mye høyere enn blant førstegenerasjon, hvor 69 prosent befinner seg i høyere utdanning. Deltakelsen er omtrent like høy blant guttene som blant jentene, både om vi ser på alle bosatte i alderen 16-18 år, og om vi bare ser på den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen. Igjen må vi ha i mente at med en såpass lite gruppe som vi

de ikke-vestlige etterkommerne i Kristiansand utgjør (83 personer), vil små endringer gi store utslag i andelen.

På landsbasis ser mønsteret omtrent likt ut. Her deltar 90 prosent av alle bosatte i denne alderen, 71 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne og 88 prosent av ikke-vestlige etterkommere. Også her er det små forskjeller mellom jentene og guttene.

Figur 3.4. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Kristiansand kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Halvparten fullførte på normert tid

Som tabell 3.1 viser, fullførte nær halvparten av elevene og lærlingene med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn som startet på grunnkurs i Kristiansand høsten 2000 videregående opplæring på normert tid, mens seks av ti fullførte innen fem år, mot henholdsvis 62 prosent og 74 prosent blant alle elever og lærlinger i Kristiansand. Det var mye mer vanlig blant jentene enn blant guttene å fullføre på normert tid, både om vi ser på alle elever og lærlinger og om vi bare ser på ikke-vestlige elever og lærlinger. Det var 14 prosentpoeng flere blant elevene med ikke-vestlig bakgrunn som avbrøt

videregående skole³ enn blant alle elever og lærlinger i Kristiansand, og særlig var det mange ikke-vestlige gutter som avbrøt studiene (47 prosent).

I forhold til ikke-vestlige elever og lærlinger i hele landet, kommer de i Kristiansand noe bedre ut – det var 5 prosentpoeng flere som fullførte innen fem år i Kristiansand enn på landsbasis. 4 prosentpoeng færre avbrøt videregående skole i perioden i Kristiansand enn i hele landet.

Tabell 3.1 Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Alle elever og elever med ikke-vestlig bakgrunn, i hele landet og i Kristiansand. Absolutte tall og prosent

		Alle elever						Elever med ikke-vestlig bakgrunn					
		Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående	Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående
Hele landet	Begge kjønn	51 950	100	56	11	6	26	3 137	100	43	12	6	39
	Menn	26 495	100	49	13	7	31	1 639	100	36	11	7	46
	Kvinner	25 455	100	64	10	5	21	1 498	100	51	12	5	31
Kristiansand	Begge kjønn	875	100	62	12	5	21	91	100	47	13	4	35
	Menn	453	100	57	12	6	25	45	100	33	16	4	47
	Kvinner	422	100	67	11	5	18	46	100	61	11	4	24

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Overgang fra videregående utdanning til høyere utdanning

Det var i Kristiansand bare 62 elever med ikke-vestlig bakgrunn som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005. Av disse befant 29 personer (47 prosent) seg i annen videregående utdanning eller i høyere utdanning (høyskole eller universitet) samme høst, mens 33 personer ikke befant seg under utdanning. Blant alle elever fra Kristiansand, var det 51 prosent som befant seg i høyere eller videregående utdanning samme høst som de hadde fullført studiekompetanse, mens 49 prosent ikke var under utdanning. Den ikke-vestlige gruppa er nok for liten til å si noe om hvorvidt Kristiansand følger mønsteret vi ser på landsbasis - at det er mer vanlig blant ikke-vestlig innvandrerungdom å gå direkte over i høyere utdanning enn det er blant alle elever.

Deltakelse i høyere utdanning

Hovedbildet i landet som helhet, og blant de bosatt i Kristiansand, er at etterkommerne tar høyere utdanning i omtrent like stor grad som befolkningen i alt, mens førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse enn disse gruppene. Videre tar kvinner høyere utdanning i lang større grad enn menn, og dette gjelder både for dem med og uten innvandrerbakgrunn. Merk at vi i disse tallene vil miste alle som opprinnelig "er fra" Kristiansand, men som melder flytting til kommunen hvor de

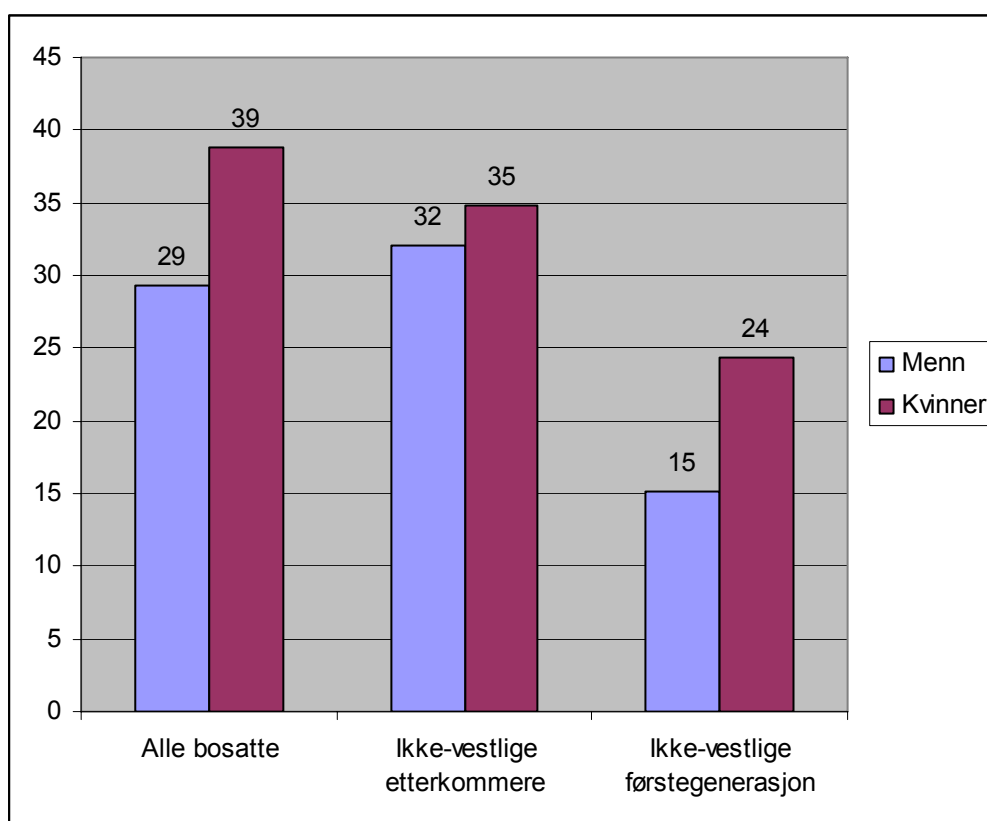
³ Avbrutt videregående opplæring betyr at eleven/lærlingen ikke har fullført og heller ikke lenger er registrert som elev/lærling i videregående opplæring. Disse personene kan ha begynt på en annen type utdanning, valgt å reise utenlands eller gått ut av arbeidslivet.

studerer. Tallene for Kristiansand vil derfor gjelde alle i aldersgruppen 19-24 som er *registrert bosatt i Kristiansand*, og her har vi ikke tall på *hvor* de studerer.

Andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er registrert bosatt i Kristiansand og tar høyere utdanning er ett par prosentpoeng høyere for befolkningen i alt og for førstegenerasjonsinnvandrene sammenlignet med landsgjennomsnittet, mens etterkommerne i Kristiansand ligger likt (se tabell 3.5.).

Blant kvinnelige ikke-vestlige etterkommere bosatt i Kristiansand tar nær 35 prosent høyere utdanning, 3 prosentpoeng mer enn blant de mannlige. Det er stor forskjell mellom førstegenerasjon og etterkommere, blant førstegenerasjon er andelen som tar høyere utdanning 20 prosent. Her er det mye større forskjell mellom kjønnene enn blant etterkommerne, mens tendensen ellers i landet er at det er *mindre* kjønnsforskjeller blant førstegenerasjon enn blant etterkommerne.

Figur 3.5. Bosatte 19-24 år i Kristiansand etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.2. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Førstegenerasjon											
Hele landet	Begge kjønn	330 115	100	31	16	54	24 396	100	18	17	65
	Menn	168 058	100	25	25	58	11 449	100	16	20	64
	Kvinner	162 057	100	37	14	50	12 947	100	20	14	66
Etterkommere											
Hele landet	Begge kjønn						4 770	100	33	14	54
	Menn						2 480	100	29	15	56
	Kvinner						2 290	100	37	13	50
Førstegenerasjon											
Kristiansand	Begge kjønn	6 116	100	34	14	53	648	100	20	15	66
	Menn	3 161	100	29	15	56	335	100	15	16	68
	Kvinner	2 955	100	39	12	49	313	100	24	13	63
Etterkommere											
Kristiansand	Begge kjønn						73	100	33	6	62

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

4. Arbeid

Vi skal i det følgende beskrive innvandrerne på arbeidsmarkedet, deres sysselsetting, arbeidsledighetsnivå, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjon, ettersom det er for få etterkommere til at vi kan gi tall for dem for Kristiansand. Olsen (2006) har imidlertid gjort studier av etterkommernes sysselsettingsnivå for hele landet under ett. Han finner at etterkommerne ligner mer på de uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon når det gjelder sysselsetting.

Hovedfunn i denne delen er:

- Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand er klart lavere enn i befolkningen i alt. 51 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne er sysselsatt, mot 67 prosent av befolkningen i alt i Kristiansand.
- Menn er i større grad sysselsatt enn kvinner (53 mot 48 prosent), men blant de største innvandrer kommunene i Norge er det i Kristiansand vi finner de minste forskjellene mellom kvinnelig og mannlig sysselsetting.
- Som ellers i landet, er ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen.
- Ikke-vestlige innvandrere bosatt i Kristiansand er i liten grad selvstendig næringsdrivende.
- Det er nær 3 ganger så sannsynlig blant ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand å være arbeidsledig eller på tiltak sammenlignet med befolkningen i alt.

Sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand

Tabell 4.1. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005.

	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet, befolkningen i alt				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	159 260	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Kristiansand				
Befolkningen i alt	37 039	67,4	70,5	64,3
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	911	66,7	70,6	62,3
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	2 199	50,7	53,3	48

Kilde: SSB Arbeidsmarkedsstatistikk

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand er klart lavere enn det vi finner i befolkningen i alt, 51 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i alderen 16-74 år er sysselsatt, mot 67 prosent i befolkningen i alt i Kristiansand. Forskjellene i sysselsetting blant ikke-

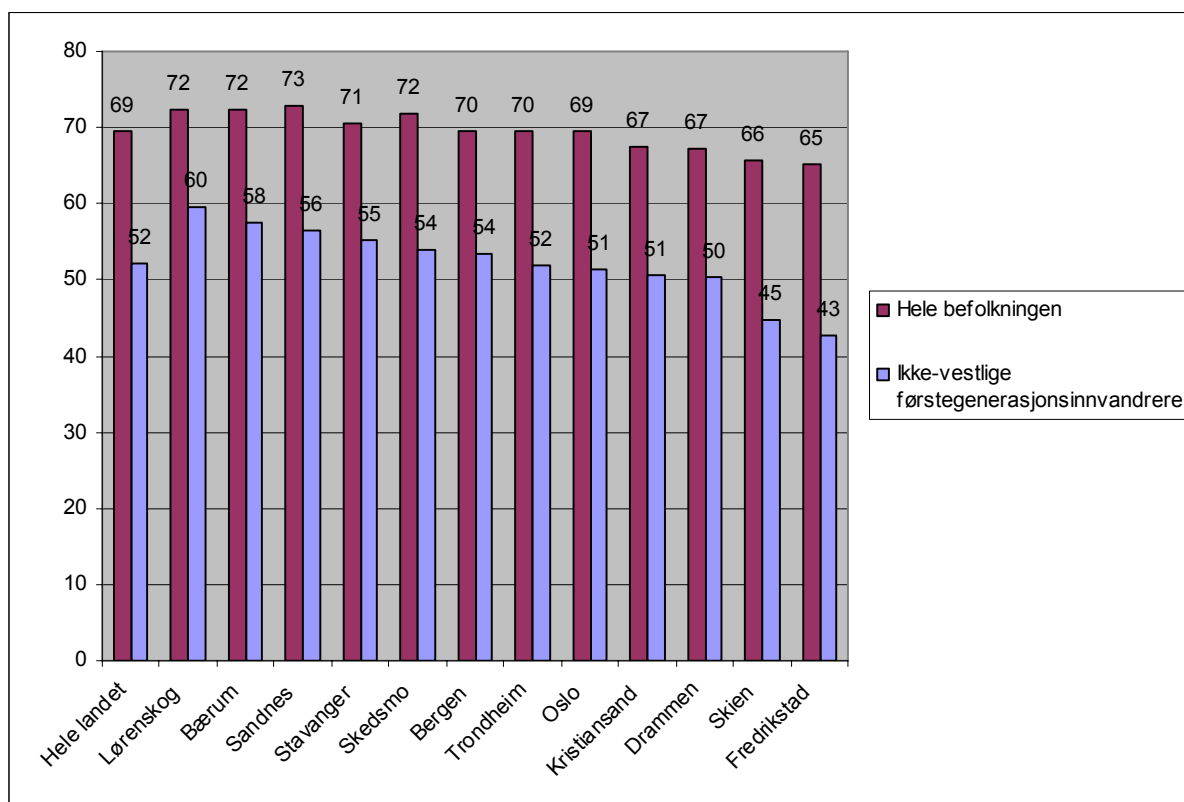
vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i alt er i realiteten større enn vist her, da innvandrerne er relativt flere i de unge og i utgangspunktet mest yrkesaktive aldersgruppene enn befolkningens gjennomsnitt.

Som i befolkningen i alt, og i den vestlige gruppa, er det kjønnsforskjeller i den ikke-vestlige gruppa når det gjelder deltakelsen i arbeidslivet. Menn er i større grad sysselsatt enn kvinner (53 mot 48 prosent). Blant de 12 kommunene i Norge med størst ikke-vestlig innvandrerbefolkning, er det imidlertid i Kristiansand kjønnsforskjellen mellom kvinner og menn i den ikke-vestlige gruppa er minst.

Sysselsettingsnivået i Kristiansand er noe lavere enn landsgjennomsnittet. Dette gjelder både for kvinner og menn blant alle bosatte i kommunen, og blant vestlige innvandrere. Ikke-vestlige innvandrerkvinner ligger imidlertid marginalt over landsgjennomsnittet for ikke-vestlige kvinner, mens mennene ligger under. Figur 4.1 viser hvordan Kristiansand ligger an om vi rangerer kommunene i denne rapporten etter sysselsettingsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Sysselsettingen blant ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand ligger noe under gjennomsnittet for de 12 kommunene, og bare i Fredrikstad, Skien og Drammen er sysselsettingsnivået lavere.

Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at mye av variasjonene i sysselsetting kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere sysselsetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen har lengre botid, slik eksempelvis de fra Vietnam har. Det er mange grunner til at noen innvandrergrupper har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet og andre ikke har det, og vi kan ikke gå inn på en grundigere redegjørelse i dette faktaarket. Botidens betydning for økt deltakelse i arbeidslivet har imidlertid blitt trukket fram fra flere hold, se for eksempel (Blom og Østby).

Figur 4.1. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005

Kilde: SSB Arbeidsmarkedsstatistikk

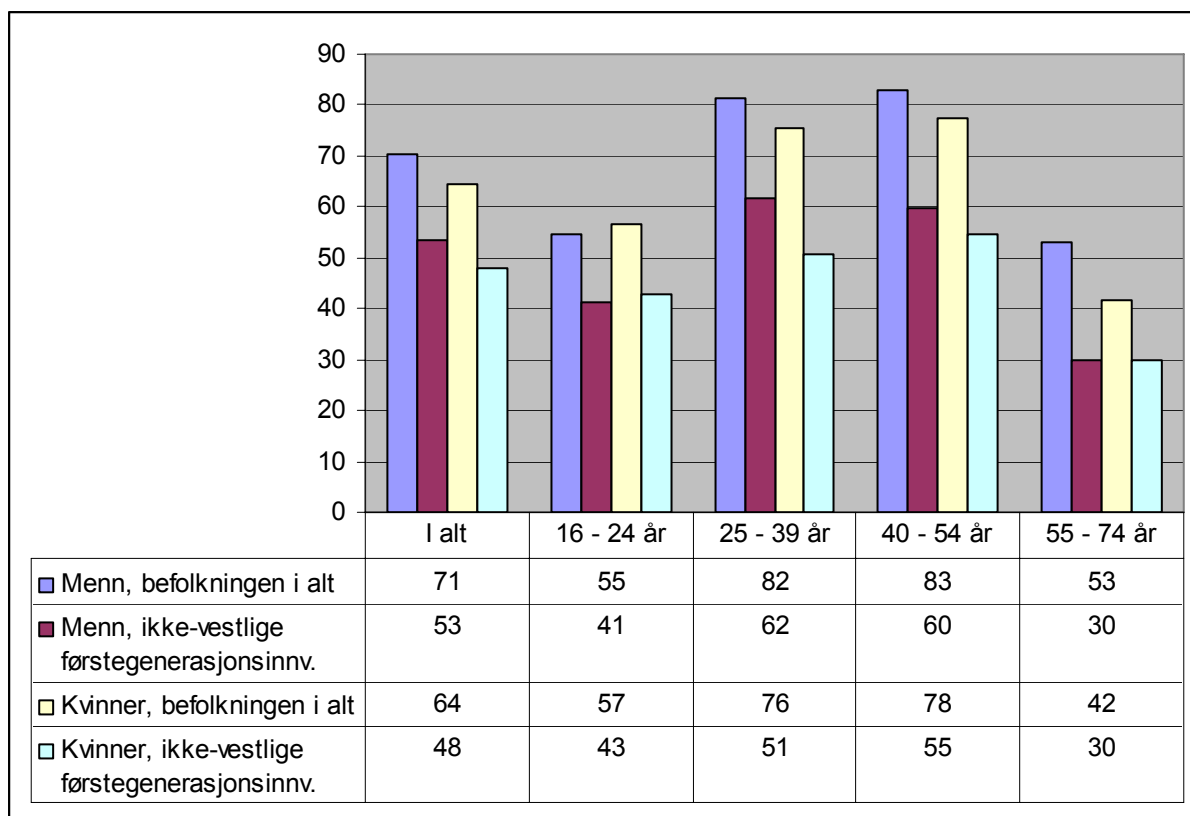
Forskjeller i sysselsetting i ulike aldersgrupper

Fordele vi befolkningen i alt og førstegenerasjonsinnvandrere etter alder, ser vi at det er store forskjeller i sysselsetting mellom befolkningen i alt i Kristiansand og den ikke-vestlige befolkningen, både blant kvinner og menn (figur 4.2.).

Menn har gjennomgående høyere sysselsetting enn kvinner. Med unntak av de yngste (16-24 år), hvor kvinnene ligger litt over. Dette gjelder både for ikke-vestlige innvandrere og for befolkningen som helhet. For hele befolkningen er kjønnsforskjellen størst blant de eldste, der betydelig flere menn enn kvinner er sysselsatt. Blant de ikke-vestlige innvandrerne derimot er forskjellen mellom kjønnene i sysselsettingsnivå størst blant de unge voksne (25-39 år). Mens det er ingen kjønnsforskjell blant de eldste.

For menn ser spriket i sysselsetting mellom ikke-vestlige innvandrere og befolkningen som helhet ut til å øke med alder. Forskjellen er størst blant de eldste mennene. Mens det for kvinnene er størst forskjell blant unge voksne.

Figur 4.2. Sysselsatte i Kristiansand etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005.

Kilde: SSB Arbeidsmarkedsstatistikk

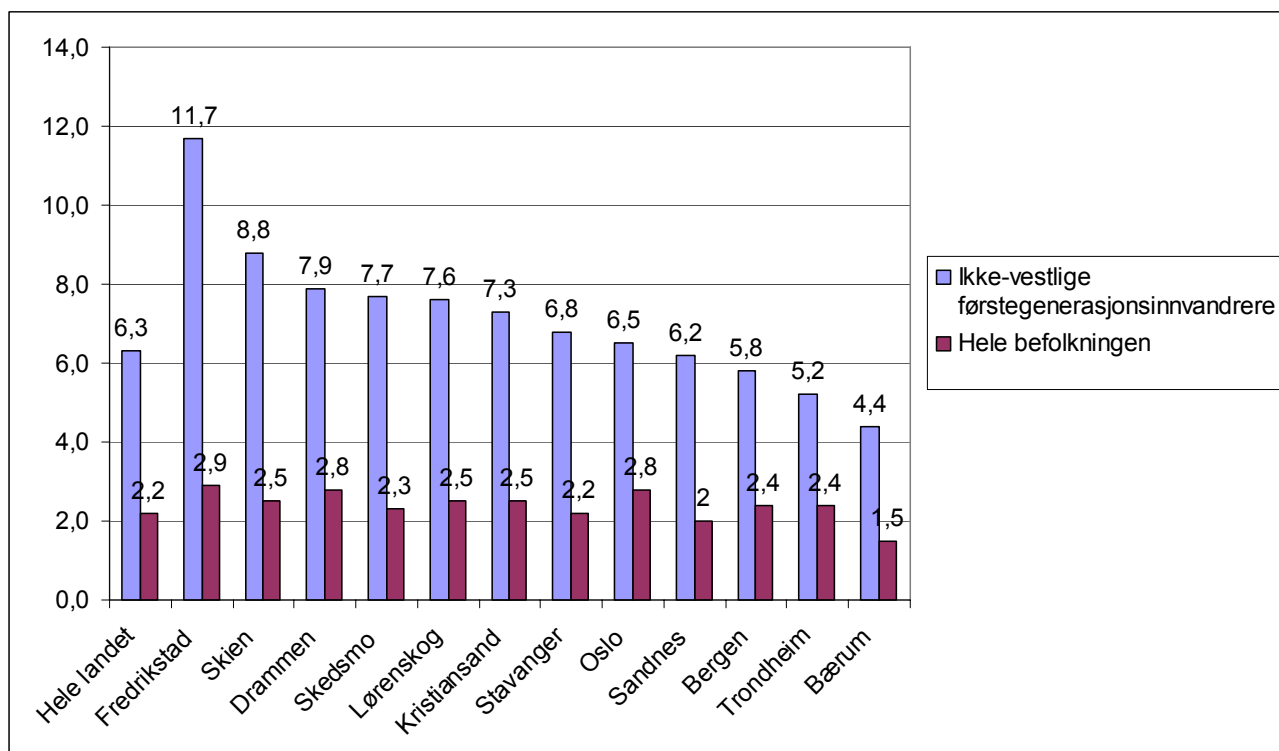
Arbeidsledighet

Arbeidsledighetstallene er av noen nyere dato enn sysselsettingstallene, men viser stort sett det samme mønsteret: Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i langt større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn vestlige innvandrere og befolkningen i alt. 5,7 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere var i 2.kvartal 2006 arbeidsledige, og 1,3 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene var for vestlige innvandrere henholdsvis 2,1 og 0,2 prosent og for befolkningen i alt 2,4 og 0,4 prosent. Gjennomsnittet ligger også her av naturlige årsaker på landsgjennomsnittet.

7,3 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Kristiansand var arbeidsledige eller på tiltak 4. kvartal 2005, mot 2,5 prosent i befolkningen i alt. Det var altså vel 3 ganger så sannsynlig blant de ikke-vestlige innvandrerne i Kristiansand å være arbeidsledig som i befolkningen i alt.

Som figur 4.3 viser, ligger ledigheten for ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand omtrent midt på treet blant de kommunene vi ser på i denne rapporten. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at noe av variasjonene i ledighet kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre blant annet når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med høy ledighet (for eksempel Somalia eller Irak) vil naturligvis ha en høyere ledighet enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen er eksempelvis fra Bosnia-Hercegovina, en gruppe med relativt lav ledighet.

Figur 4.3 Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005.

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I hvilke næringer jobber de ikke-vestlige innvandrerne?

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder:

Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet.

Motorkjøretøytjenester: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner.

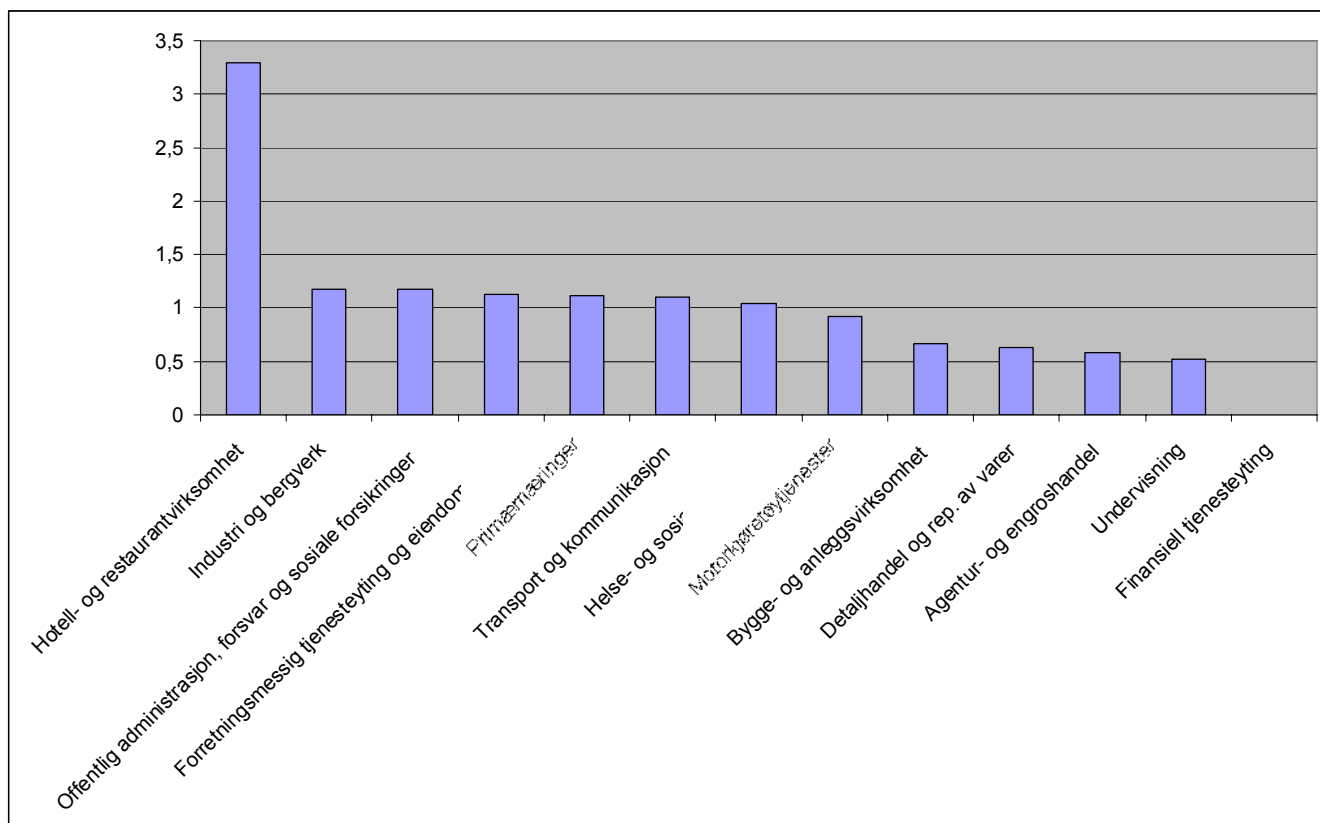
Finansiell tjenesteyting: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning).

Transport og kommunikasjon: Her finner vi blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Figur 4.4 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Kristiansand kommune arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i kommunen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen i forhold til alle som bor i Kristiansand, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figuren viser at det er 3,3 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen, og det er også typisk at ikke-vestlige innvandrere på langt nær er like klart overrepresentert i andre næringer. Ikke-vestlige innvandrere er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer, deriblant finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring), og undervisning hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er underrepresentert i disse næringene, særlig i finansiell tjenesteyting. Kristiansand skiller seg fra andre kommuner når det gjelder offentlig administrasjon. I de fleste andre kommuner med større grupper ikke-vestlige innvandrere, er denne gruppen underrepresentert i offentlig administrasjon, men dette er ikke tilfellet i Kristiansand.

Figur 4.4. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand. 4. kvartal 2005.

Kilde: SSB Arbeidsmarkedsstatistikk

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 156 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand i 2005, 71 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn (se tabell 4.2). Som tabellen viser, var ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i kommunen (2005). Mens bare 1.6 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 3,2 prosent av *alle* bosatte i Kristiansand egne foretak (16-74 år). Blant de 12 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere i Norge, er Kristiansand kommunen hvor det er minst vanlig at ikke-vestlige innvandrere driver egne foretak. Se ellers Vartdal (2006) for mer om innvandrere i næringslivet.

Tabell 4.2. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Alle bosatte	Førstegenerasjons- innvandrere i alt	Vestlig	Ikke-vestlig	Alle bosatte	Førstegenerasjons- innvandrere i alt	Vestlig	Ikke- vestlig
Hele landet	I alt	166 000	11011	4967	6044	5	4	6	3,1
	Menn	120 282	7186	3167	4019	7,2	5,3	7,4	4,3
	Kvinner	45 718	3825	1800	2025	2,8	2,7	4,4	2
Kristiansand	I alt	1752	156	85	71	3,2	2,7	6,2	1,6
	Menn	1170	99	50	49	4,3	3,4	6,9	2,2
	Kvinner	582	57	35	22	2,1	2	5,5	1

Kilde: SSB Arbeidsmarkedsstatistikk

5. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med deltakelsen på arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil også ha lavere inntekt og motta mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt.

Hovedfunn i denne delen er:

- Ikke-vestlige innvandrerfamilier har 2/3 av inntekten i forhold til befolkningen i alt i Kristiansand.
- Ikke-vestlige innvandrerfamilier har en medianinntekt på 445 000 kroner, omtrent det samme som for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis.
- Menn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Kristiansand ligger noe høyere enn landsgjennomsnittet for langtidsmottak av sosialhjelp, mens de ikke-vestlige kvinnene i Kristiansand ligger omtrent likt.
- De ikke-vestlige innvandrerne i Kristiansand i alderen 40-66 år mottok uføretrygd i større grad enn alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i Norge, særlig gjelder dette for kvinner i alderen.

Ikke-vestlige innvandrerfamilier med 2/3 av inntekten sammenlignet med befolkningen i alt i Kristiansand

Det er store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og vestlige innvandrere og befolkningen i alt på den andre. Ikke-vestlige innvandrerfamilier⁴ har en samlet medianinntekt⁵ på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier i alt hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på 700 000 kroner.

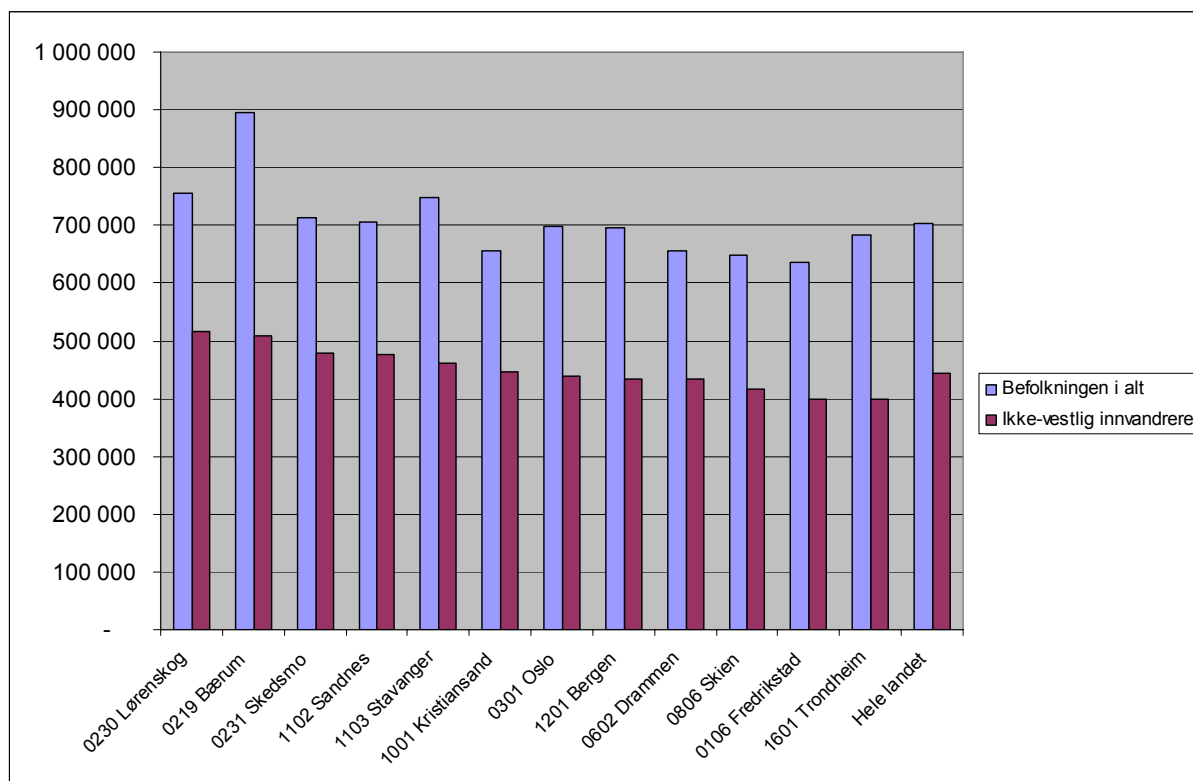
I Kristiansand har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 445 000 kroner, det er omtrent den samme samlede medianinntekten som for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis. Målt som andel av medianinntekt av befolkningen i alt i Kristiansand ligger ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand også på samme nivå som i landet for øvrig, vel 2/3 av den samlede medianinntekten til befolkningen i alt i kommunen.

---

⁴ Vi har her brukt tall for inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Gjennomsnitt i kroner. 2004. Denne inndelingen er valgt for å i størst mulig grad å sammenligne like grupper. For mer om dette se bl.a Pedersen 2006

⁵ Medianinntekt er valgt for å unngå at ekstreme enkeltobservasjoner skal ha for stor vekt. Medianinntekten vil ha like mange personer med en inntekt over seg som under seg.

Figur 5.1. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004.

Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Sosialhjelp

I dette avsnittet ser vi på langtidsmottak av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år. *Langtidsmottakere* mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året. Menn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Kristiansand ligger litt høyere enn landsgjennomsnittet for langtidsmottak av sosialhjelp, mens kvinnene i Kristiansand ligger omtrent likt. Langtidsmottakerne av sosialhjelp utgjorde henholdsvis 13 og 7,1 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsmennene og -kvinnene bosatt i Kristiansand kommune. Landsgjennomsnittet ligger på 11,3 prosent for ikke-vestlige innvandrer menn over 18 år og 6,6 prosent for kvinner.

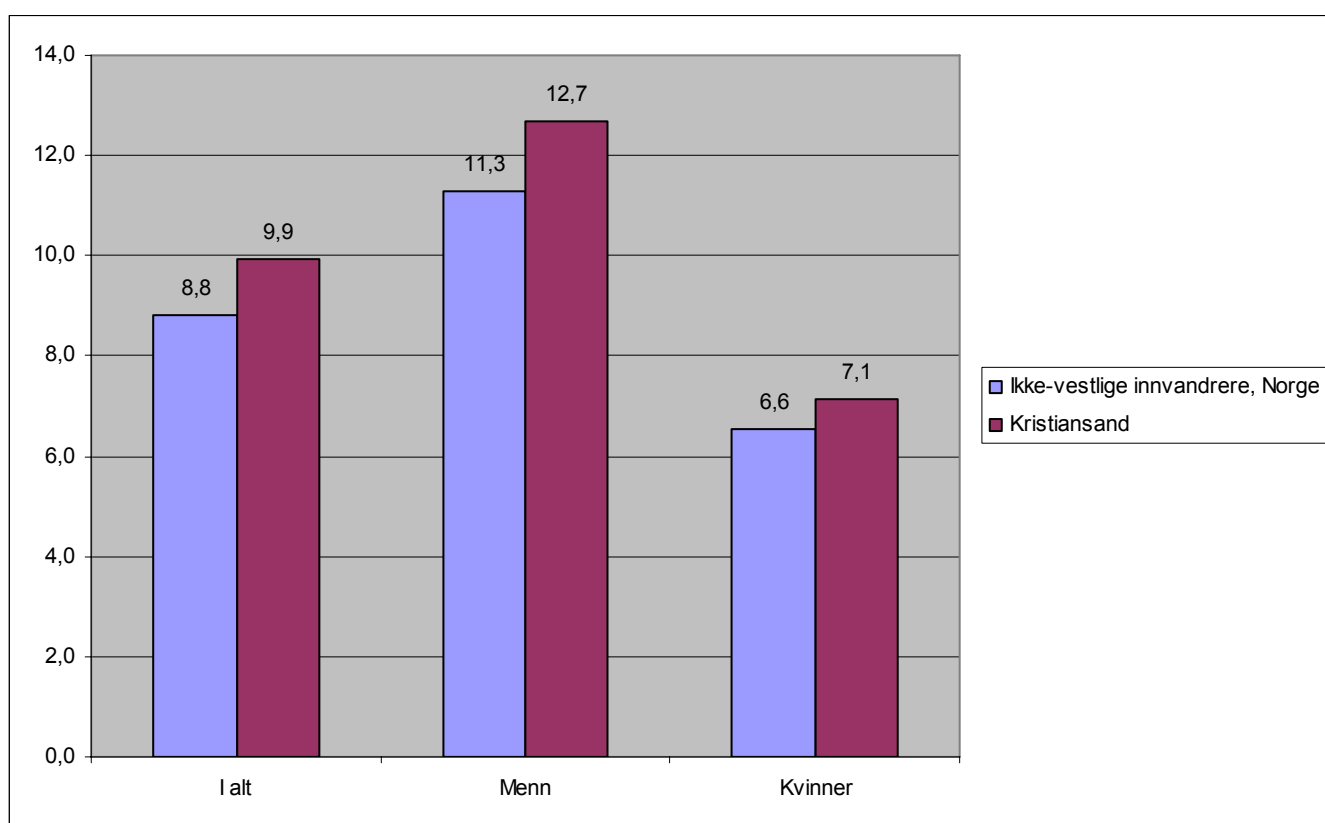
I befolkningen i alt ligger andelen langtidsmottakere over 18 år langt lavere enn blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne. 1,9 prosent av mennene og 1,2 prosent av kvinnene i hele befolkningen hadde i 2005 mottatt sosialhjelp i over 6 måneder. Hele befolkningen i Kristiansand

ligger, i likhet med kommunens ikke-vestlige innvandrere, litt over dette landssnittet når det gjelder langtidsmottak av sosialhjelp.

Som vi ser, mottar menn i større grad sosialhjelp enn kvinner, et mønster som går igjen i de fleste landgrupper og i befolkningen i alt (Dahl m.fl. 2006). Flere enslige menn enn enslige kvinner mottar økonomisk sosialhjelp, samtidig som det er mer vanlig at menn søker om sosialhjelp på vegne av familien/paret enn at kvinner gjør det.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet, og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken.

Figur 5.2. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent

Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Uføretrygdede

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer som har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Uførepensjon gis til personer mellom 18 og 67 år. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenge, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdede - Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl 2006).

Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd i gruppen under ett er lav.

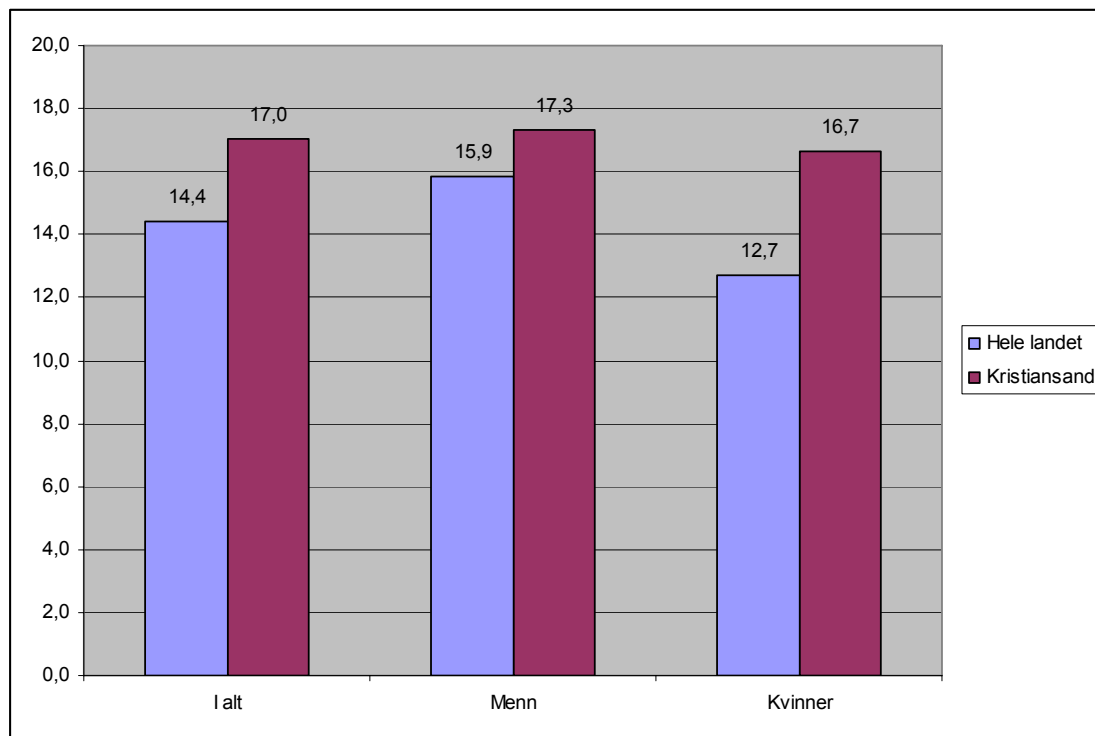
Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl 2006).

I alt mottar 369 førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand uføretrygd (18-66 år), 220 av disse er ikke-vestlige. For å få mer meningsfulle sammenligninger, har vi i det følgende kun sett på aldersgruppen 40-66 år, og vi har konsentrert oss om ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere i denne alderen, er det i Kristiansand høyere andeler ikke-vestlige innvandremenn og -kvinner som var uføretrygdede i 2005 (se figur 5.3.). Det er imidlertid i Kristiansand få ikke-vestlige innvandrere i denne alderen som er uføretrygdet - 109 menn og 89 kvinner.

Andelen uføretrygdede er noe høyere blant ikke-vestlige innvandremenn i Kristiansand sammenlignet med alle bosatte menn i Kristiansand og i landet i alt. Det motsatte er tilfellet for kvinnene i Kristiansand - lavere andeler er uføretrygdet enn blant alle bosatte kvinner i Kristiansand og i hele landet. Nær 19 prosent av alle bosatte i Kristiansand i alderen 40-66 år var uføretrygdet i 2005, rundt 15 prosent av mennene og 22 prosent av kvinnene. På landsbasis var tilsvarende tall i denne aldersgruppa 17 prosent, 14 prosent blant mennene og 20 prosent blant kvinnene.

Innad i aldersgruppa 40-66 år vil det imidlertid være langt større andeler i den yngste delen blant de ikke-vestlige enn blant hele befolkningen. Det ville trolig vært enda større andeler uføretrygdede ikke-vestlige innvandrere dersom de hadde hatt samme fordeling innenfor dette aldersintervallet som befolkningen i alt.

Figur 5.3. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent

Kilde: NAV

Alderspensjon

I forhold til alle Kristiansands innbyggere mottar få førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (527 var over 66 år per 1.1.2006). Større andeler førstegenerasjons innvandrerkvinner mottar alderspensjon enn førstegenerasjons innvandremenn (5,9 mot 4,3 prosent), noe som skyldes at flere kvinner enn menn har nådd pensjonsalder. Vestlige innvandrere i Kristiansand mottar i mye større grad alderspensjon enn ikke-vestlige innvandrere (12,3 mot 2,3 prosent), noe som igjen skyldes demografien - det er mange flere eldre vestlige innvandrere enn ikke-vestlige i kommunen. I hele landet mottar nær 13 prosent av innbyggerne pensjon – omtrent likt som i Kristiansand (12,2 prosent). På landsbasis mottar videre 9,3 prosent av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere pensjon, og 1,7 prosent av alle ikke-vestlige. Andelen førstegenerasjonsinnvandrene med alderspensjon i Kristiansand er med andre ord noe større enn landsgjennomsnittet for førstegenerasjonsinnvandrere.

Referanser

Blom, Svein (2004) Integrering av flyktningkohorter – Må ta tiden til hjelp. *Samfunnsspeilet* 3. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger.

Dahl, Grete, Anette Walstad Enes, Tor Jørgensen og Cassie Trewin (2006): *Langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp*. Rapporter 2006/13

Daugstad, Gunnlaug (2006): Omfang av bruk av kontantstøtte blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Rapporter 2006/26

Høydahl, Even og Selboe, Oddveig (2006). Monitor for sekundærflytting. Notater 2006. Statistisk sentralbyrå

Olsen, Bjørn (2005): *Flyktninger og arbeidsmarkedet 4. kvartal 2005*. Rapporter 2005/39

Olsen, Bjørn (2006): Unge innvandrere i arbeid og utdanning: Er innvandrerungdom en marginalisert gruppe? *Samfunnsspeilet* 4. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger

Pedersen, Siv Irene (2006). Kommende

Støren, Liv Anne (2005): "Ungdom med innvandrerbakgrunn i norsk utdanning - ser vi en fremtidig suksesshistorie?" i Utdanning 2005 - deltakelse og kompetanse, Statistiske analyser nr. 74, Statistisk sentralbyrå.

Vartdal, Kjersti Pauline (2006). Innvandrarene i næringslivet. *Samfunnsspeilet* 4. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger.

Østby, Lars (2004b). *Innvandrerne i Norge - Hvem er de, og hvordan går det med dem? Del 2 Levekår*. Notater 2004/65